

ГЛАС

ЛИСТ РЕПУБЛИЧКОГ
ФОНДА ЗА ПЕНЗИЈСКО
И ИНВАЛИДСКО
ОСИГУРАЊЕ

ОСИГУРАНИКА

ТЕМА БРОЈА: Почетком јула директор РФ ПИО Реља Огњеновић потписао је споразуме о сарадњи између Фонда ПИО и осам апотекарских установа. Ове апотеке понудиће корисницима пензионерских картица попусте у распону од пет до 20 одсто

КОНТАКТ ЦЕНТАР

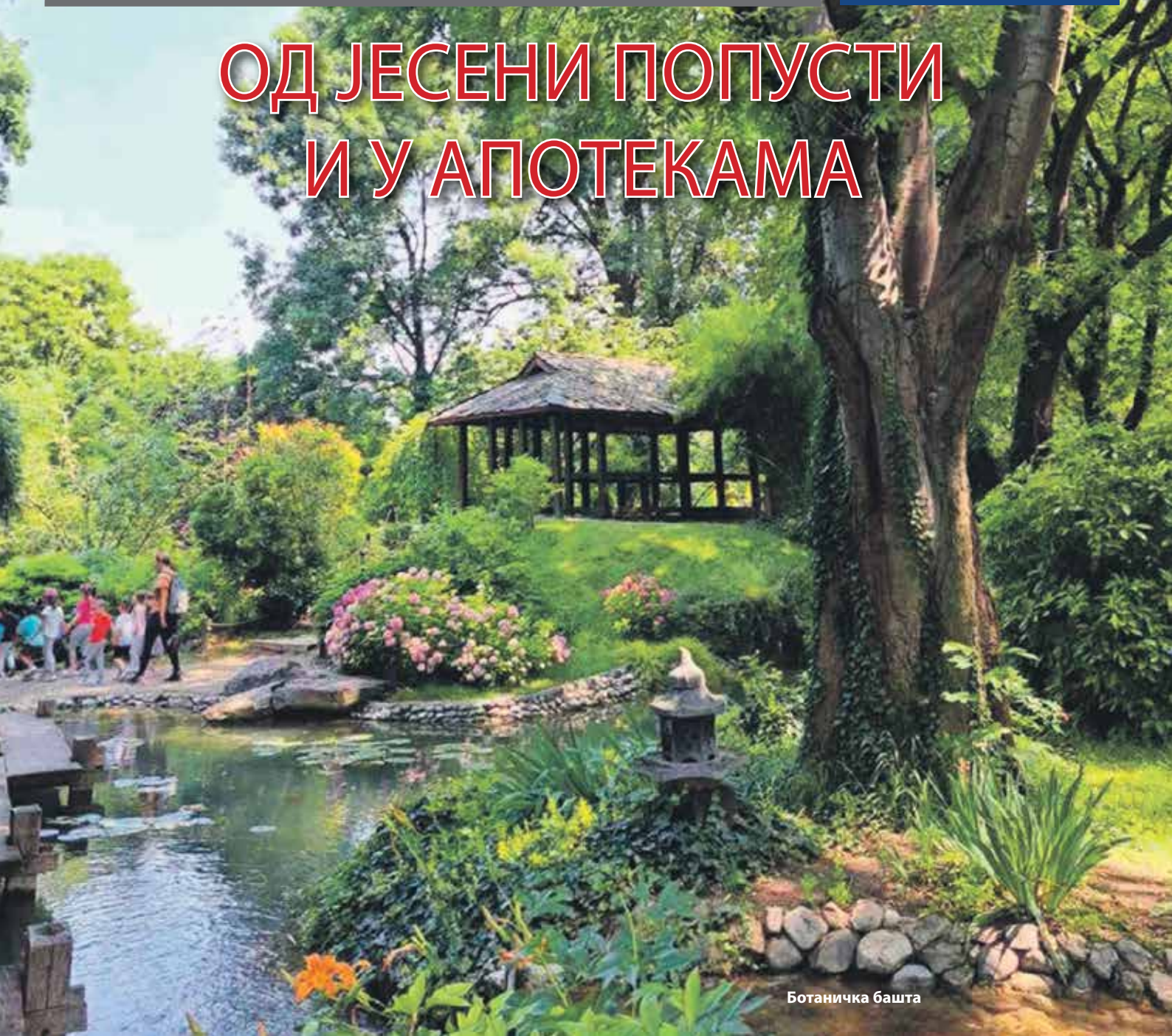
Радним данима
8-15h

0700/017-017
по цени локалног позива

011/3060-680
за позиве са мобилног
телефона и из иностранства

ОД ЈЕСЕНИ ПОПУСТИ И У АПОТЕКАМА

Ботаничка башта

ИЗДАВАЧ: Републички
фонд за пензијско
и инвалидско осигурање

ДИРЕКТОР:

Реља Огњеновић

РЕДАКЦИЈА:

Милена Јовановић
Париска бр. 9,
11000 Београд,
011/2030-742
e-mail: glasosiguranika@pio.rs

СЕКРЕТАРИЈАТ:

011/2030-743
факс: 2638-201

**РЕДАКЦИЈА
ЗА ВОЈВОДИНУ:**

Мирослав Мектеровић
Житни трг бр. 3,
21000 Нови Сад
021/487-7754,
021/487-7789,
факс: 021/6624-359,
e-mail:
miroslav.mekterovic@pio.rs

ШТАМПА:

Штампарија
ЈП „Службени гласник“
Београд

ОГЛАШАВАЊЕ:

011/2030-743

НАСЛОВНА СТРАНА:

Фото: Невена Јовановић

Рукописи и фотографије
се не враћају.

Електронско издање:

www.pio.rs/glasosiguranika

За добар живот на врућини

Провели смо већи део
пролећа гледајући кишу
кроз прозор и чекали
сунце и топлину да коначно
уживамо напољу у шетњама,
баштама, у свему ономе што
се ради по лепом времену. А
већ смо се некако и навикли да
такорећи из чизама ускочимо
одмах у сандале и папуче. Ипак
лето није увек добро годишње
доба, барем не за све. Жарки
таласи сваког ставља-
ју на искушење, само
што нисмо сви једнаки
пред ефектима топлоте
– најстарији пате најви-
ше и у највећој су опа-
сности.

Климатске промене
најављују да ће дани
високих температу-
ра бити све чешћи и
интензивнији али, кажу
стручњаци, погрешно
је мислити да топлота
мора да буде екстрем-
на да би изазвала про-
блеме. Код старијих
особа знаци топлотне
исцрпљености могу да
се појаве и када су тем-
пературе око 25° С, при чему је
аклиматизација врло важна –
врућина изазове више тегоба
на почетку него на крају лета.

Иако су штетни утицаји
топлоте на здравље стари-
јих детаљно документовани,
добра вест је да неће сви реа-
говати на исти начин. Они који
су у бољој физичкој форми
обично су отпорнији јер има-
ју и бољу циркулацију и више
се зноје од својих вршњака
који су неактивни. Познато
је да тело како стари задржа-
ва више топлоте када спољна
температура расте, а жлезде не
ослобађају довољно зноја. Ако
топлота из околине премаша
нашу способност да се охладимо
знојењем, она се акумулира
у телу док се истовремено сма-
њује кардиоваскуларни капа-
цитет да је елиминишемо. Тре-
ба рећи да се ове промене не

појављују изненада кад неко
напуни 65, почињу постепено
још у средњим годинама. То је
спор процес али изванредан.

Још једна од пратећих поја-
ва високих година је да људи
како старе, мање осећају жеђ
и мање узимају течност што у
условима високих температу-
ра лако доведе до дехидраци-
је које не морамо увек бити ни
свесни. Поред тога, когнитив-

тога је добра пракса почетком
лета консултација са лекаром
због евентуалних привремене-
них промена у терапији.

Шта се пак може учинити
за превенцију? Најважније
је избегавати шетњу у најто-
плијем делу дана; пити доста
течности иако нисмо жедни
– мало слатких пића и мало
кафе, али пуно воде; јести лак-
шу храну и расхладити про-

ни пад или неки облик демен-
ције може учинити да особа и
не примети промену темпера-
туре па се од ње и не штити.

Управо због мноштва
субјективних фактора и сим-
птома лекари истичу да нису
сви старији под повећаним
ризиком. Али ко јесте: првен-
ствено старији од 75 година;
они који узимају више од чети-
ри лека дневно; који болују
од срчаних обољења, хипер-
тензије, дијабетеса, хроничне
болести бубрега, деменције,
психијатријских или неуроло-
шких болести. Неки од леко-
ва које старије особе често
користе такође могу смањити
отпорност на топлоту, пре
свега диуретици и лаксативи
који олакшавају дехидраци-
ју, бета-блокатори који утичу
на кардиоваскуларни систем,
психоактивни лекови. Због

сторије и не бавити се напољу
физичким активностима као у
младим данима.

Остаје још питање како ста-
рији, уз све ове оgrade, могу
да воде активан живот када је
напољу превруће. Пролазак
кроз период високих темпе-
ратура и превенција захтева
планирање. Организујте себи
време тако да можете да се
носите са ситуацијом, дру-
штвени живот планирајте ују-
тру или после подне, а и код
куће постоји много опција да
останете у току и ангажовани.

Ако баш волите да будете
напољу у свако доба дана, оба-
везно се заштитите – од крема
до капа, шешира и флашице са
водом. Забава није забрањена
све док сте хидрирани и без-
бедни. И док озбиљно схватате
топлоту.

М. Јовановић

ПОТПИСАНИ СПОРАЗУМИ ИЗМЕЂУ ФОНДА И АПОТЕКАРСКИХ УСТАНОВА

Од јесени попусти и у апотекама

Почетком јула ове године, у Дирекцији Републичког фонда ПИО, Реља Огњеновић, директор Фонда, потписао је споразуме о сарадњи између Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање и осам апотекарских установа. Апотекарске установе које су подржале пројекат Пензионерске картице су: „Апотека Београд“, „Наша апотека“ Београд, „Сунце“ Београд-Земун, „Ива“ Обреновац, „Genia“ Београд, „Alhemi Pharm“ Барајево, „Оаза здравља“ Београд и „Вегафарма“ Ваљево.

– Руководи се одговорном политиком и ослушкујући жеље пензионера, данас смо потписали нових осам споразума са апотекарским установама које имају више од 230 продајних места. Ово је још један од начина на који показујемо да нам је борба за бољи живот пензионера императив и да поред повећања пензија које је обезбедила Влада Републике Србије, а за које сад већ могу да кажем да је традиционално два пута у току године, и на овај начин гледамо да олакшамо свакодневни живот пензионера и да они данас живе боље него што су живели јуче. Хоћу да захвалим свим друштвено одговорним компанијама, посебно апотекама које су изашле у сусрет и подржале пројекат наше Пензионерске картице

Апотекарске установе препознале значај пројекта Пензионерска картица

нове генерације, јер само јединствени и заједно можемо да ову Србију гурамо напред – рекао је Огњеновић.

Како је навео директор Фонда ПИО, за пензионерске картице уз које ће најстарији моћи да остваре различите попусте и погодности пријавило се око 653.000 корисника, односно 40 одсто оних који имају право на картице.

– Настојимо да пређемо број од милион јер желимо да поред

повећања пензија које се исплаћује два пута годишње пензионерима дамо и други вид помоћи који ће се огледати у томе да ће они остваривати бенефите купујући јефтиније у продавницама, апотекама – казао је Реља Огњеновић.

Он је рекао и да је више од 435 фирми изразило интересовање за укључивање у пројекат Пензионерске картице, а да је Фонд до сада потписао споразуме са око 250 фирми.

У име апотекарских установа, в. д. директора Апотекарске установе „Апотека Београд“, Никола Прелевић, захвалио је Фонду ПИО и директору Огњеновићу на оваквој иницијативи.

– Апотекарска установа „Апотека Београд“ ће се увек одазвати на овакву иницијативу, готово на оне акције које имају социјални карактер. Ја мислим да је то, како наша жеља, тако наша обавеза, с обзиром на то да смо ми једина државна апотека чији је оснивач град Београд. Тако да имамо добру вољу за сарадњу и увек ћемо бити ту за неке будуће иницијативе – рекао је Прелевић.

Апотекарске установе са којима су потписани споразуми понудиће корисницима пензионерских картица попусте у распону од пет до 20 одсто у више од 230 продајних објеката. Фонд ПИО је до сада закључио 17 споразума са апотекама, од којих је седам из Београда а остале су из других градова. **Г. О.**

Попусти на лекове и друге производе

Апотекарска установа „Апотека Београд“ (105 апотека у 17 београдских општина) за пензионере је предвидела 20 одсто попушта на производе из својих галенских лабораторија.

Апотекарска установа „Сунце“ Београд-Земун (више од 20 објеката на територији Србије) даваће пет одсто попушта на целокупан асортиман. Апотекарска установа „Наша апотека“ Београд предвидела је 10 одсто попушта на све производе, а апотеке „Ива“ из Обреновца такође десет одсто на све осим на лекове у периоду 10-15. у месецу.

Апотекарска установа „Genia“ из Београда омогућиће пензионерима пет одсто попушта на лекове који се не издају на рецепт и 10 одсто на домаћа лековита средства, санитарски материјал и козметику.

Апотеке „Alhemi Pharm“ из Барајева даваће пет одсто попушта на све артикле који нису на акцијској продаји, као и Апотекарска установа „Оаза здравља“ (28 апотека у Београду и четири ван Београда).

Исти проценат, пет одсто попушта на све артикле који нису на акцијској продаји, определила је и Апотекарска установа „Вегафарма“ Ваљево која има 65 објеката на територији Србије.

Дужи животни век – достигнуће и изазов

Демографске прилике и старење становништва веома су актуелна тема и код нас и у свету. Све дужи животни век је, с једне стране, значајно и позитивно цивилизацијско достигнуће, али та чињеница представља и захтеван задатак и велики друштвени изазов у најширем смислу па и у смислу обезбеђивања фискалне одрживости јавних пензијских система.

Наша земља спада у ред демографски старијих држава, са перспективом даљег старења и продужења животног века становништва. Просечна старост становништва Републике Србије, према последњем попису, износи 43,8 година, с тим што су жене у просеку старије од мушкараца за око три године – просечна старост жена је 45,2 године, а мушкараца 42,4 године. У односу на Попис из 2011, просечна старост повећана је за око једну и по годину.

Посматрајући период од десет година у континуитету, према подацима Републичког завода за статистику, очекивано трајање живота је постепено расло, па је тако 2009. очекивано трајање живота за мушкарце било 71,1 а за жене 76,4 године, док се до 2019. године постепено повећало на 73,1 годину за мушкарце, односно 78,4 године за жене.

Свака земља на свету бележи раст удела старијих особа у популацији. У 2020. години број људи старијих од 60 година био је већи од броја деце млађе од пет година. Између 2015. и 2050. године удео светске популације старије од 60 година ће се скоро удвостручити са 12 на 22 одсто, а до 2030. године сваки шести човек на свету ће имати 60 или више година. У Јапану је, на пример, 30 одсто становништва већ старије од 60 година.

Реформе од 2003. године

У светлу оваквих промена у демографској структури, све државе света се суочавају са великим изазовима како би прилагодили своје социјалне и здравствене системе. Међу најважнијима су прилагођавања и по питању функционисања пензијских система.

У том контексту, а имајући у виду и да је прошло пуних 20 година од доношења Закона о ПИО из 2003. године, основног закона који је до сада претрпео бројне измене и допуне, права је прилика да се подсетимо и како су се временом мењали услови за остваривање права на старосну пензију.

Закон о ПИО из 2003. године прописивао је да мушкарац стиче право на старосну пензију када наврши 63, а жена 58 година живота, уз најмање 20 година пензијског стажа; затим кад мушкарац наврши 65 година живота а жена 60, уз минимум 15 година стажа осигурања, као и када мушкарац наврши 40 година стажа осигурања, а жена 35, уз најмање 53 године живота.

Законом о изменама и допунама Закона о ПИО из 2005.

године услови за одлазак у старосну пензију делимично су измењени. Као нова одредба уведен је услов за стицање права на старосну пензију са навршених 45 година стажа осигурања, без обзира на године живота, док су услови који су подразумевали 65 година живота за мушкарца, а 60 за жену, уз минимум 15 година стажа осигурања, као и 40 година стажа осигурања за мушкарца, а 35 за жену, уз најмање 53 године живота, остали непромењени. Поред тога, било је предвиђено постепено подизање старосне границе као услова за стицање права на старосну пензију са 63 године живота за мушкарце и са 58 за жене, за две године, почев од 2008. до 2011. године.

Реформа се наставила и изменама и допунама Закона о ПИО из 2010. године, поступним подизањем услова за стицање права на старосну пензију, када се старосна граница подиже и за мушкарце и за жене са 53 на 58 година живота, као и стажа осигурања за жене са 35 на 38 година, почев од 2011. до 2022. године.

Измене Закона о ПИО из 2014. које се примењују од 1. јануара

2015. године по питању услова за старосну пензију и данас су актуелне, с тим да се старосна граница за жене постепено помера, а тадашњим изменама закона први пут је уведена и превремена старосна пензија. Законом је предвиђено да се старосна граница као услов за остваривање права на старосну пензију за осигуранике жене постепено подиже са 60 на 65 година тако што ће се од 2015. до 2020. године подизати за шест месеци на годишњем нивоу, а од 2021. до 2032. године за два месеца годишње, када ће услови за стицање права на старосну пензију за мушкарце и жене постати изједначени – 65 година живота и минимум 15 година стажа осигурања. Услов који жене треба да испуне да би у старосну пензију отишле ове године је 63 године и шест месеци живота и најмање 15 година стажа осигурања.

Неопходност да се ради дуже

Увођењем права на превремену старосну пензију утврђено је и трајно умањење износа превремене старосне пензије

за 0,34 одсто за сваки месец ранијег одласка у пензију пре навршења опште старосне границе. У превремену старосну пензију у 2023. жене могу отићи са 59 година и шест месеци живота и 40 година стажа осигурања, а наредне године услови за одлазак у превремену пензију изједначавају се за оба пола, па ће тако и мушкарци и жене у превремену пензију одлазити са 60 година живота и 40 година стажа осигурања.

Нужност реформе пензијског система, односно померања старосне границе за одлазак у пензију, јасна је и на примерима других држава.

Тренутно је пензионисање са 65 година уобичајено у земљама чланицама Европске уније, а неке од њих су донеле одлуке и да подигну старосну границу за одлазак у пензију на 67 година. Законски прописи углавном предвиђају да се старосна граница подиже постепено у периоду од 2020. до 2030. године, а по правилу након подизања старосне границе, она ће бити иста за мушкарце и за жене.

Примера ради, у Ирској и Уједињеном Краљевству у пензију се одлази са 66 година живота, али је у Британији на чекању предлог да се услов за државну пензију подигне на 68 година. У Италији, Исланду, Грчкој и Данској иде се у пензију са 67, с тим да се у Данској старосна граница повећава на чак 69 година до 2035. У Аустрији ће се услов за мушкарце и жене изједначити на 65 година до 2033, док се у Немачкој он постепено повећава на 67 година живота до 2031. године, а у Белгији до 2030.

У већини европских земаља, као и код нас, постоји институт превремене пензије, уз обавезне пенале, односно умањење пензије за одређени проценат за сваки месец одласка у пензију пре прописане опште старосне границе. Ови пенали се углавном крећу од 0,34 одсто, па до чак 0,5 процената за сваки месец одласка у пензију раније у односу на општи старосни услов прописан законом, као што је случај у Словачкој и Португалу.

Весна Кадих Станковић

РЕКОНСТРУКЦИЈА ПОСЛОВНЕ ЗГРАДЕ ФИЛИЈАЛЕ ФОНДА ПИО У ЗРЕЊАНИНУ

Привремено на новој адреси

Планом јавних набавки Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање предвиђена је реконструкција и адаптација пословне зграде Филијале Зрењанин, на адреси Краља Александра I Карађорђевића 2а. Да би поменути посао био квалитетно урађен, било је потребно да се Филијала привремено измести на другу локацију у Зрењанину. Према речима Дејана Димитријевића, директора Филијале Зрењанин, већ 4. јула ове године примили су прве странке у новом пословном објекту на адреси Чарнојевићева 1а, где су привремено пресељени, и где ће се у наредном периоду обављати сви послови из делокруга рада Републичког фонда за пензијско и инвалид-

Дејан Димитријевић

ско осигурање који су у надлежности ове филијале.

Директор Димитријевић каже да им је око избора нове локације пословног простора за привремени смештај Филијале, као и простора за смештај архиве значајно помогла локална самоуправа.

– Уговор о закупу смо закључили са Ауто-мото савезом Србије, који је власник просто-

ра, и Ауто-мото центром који га користи. У новом објекту сада користимо више од 300 квадратних метара, односно, имамо на располагању седам канцеларија у које смо сместили 37 запослених из Филијале, и користимо још једну просторију за део предмета и документације – наводи директор Филијале Зрењанин, Дејан Димитријевић.

М. М.

РЕПУБЛИЧКИ ФОНД ЗА ПЕНЗИЈСКО И ИНВАЛИДСКО ОСИГУРАЊЕ

Нови директор Сектора за имовинске послове, пројекте и набавке

Од 29. јуна ове године на челу Сектора за имовинске послове, пројекте и набавке у Дирекцији Фонда налази се Бојан Малинић. Малинић је претходно био на позицији заменика директора Сектора, а у Фонду ПИО је почео да ради у фебруару 2020. године. Рођен је 1990. године у Загребу и потиче из официрске породице. Завршио је Правни факултет на Универзитету Мегатренд, где је радио и као сарадник у настави на предметима Радно право и Социологија. Након тога, уписао је Међународне студије на Факултету политичких наука. Ожењен је, отац једног детета.

Како истиче, у периоду од 2020. до сада, у области инфраструктурних пројекта-

та, изградње, реконструкције, адаптације и санације, побољшања услова у просторијама Фонда, како за рад запослених, тако и за осигуранике и кориснике права из ПИО, обновљено је, модернизовано и опремљено више од 30.000 квадратних метара пословног простора Фонда, а до краја 2023. Планом јавних набавки је предвиђено да тај број пређе 40.000. Поред инфраструктурних улагања, како наводи, приступило се и решавању имовинских питања, пре свега имаоца права својине, физичке деобе објеката и уписа права својине у катастар непокретности, чиме се у последњих годину дана Фонд ПИО уписао на више од 9.000 квадратних метара својине. Према речи-

Бојан Малинић

ма Малинића, поменути политика инвестирања у постојеће објекте, њихов упис у катастар непокретности, као и изградња нових објеката, директно је довела не само до повећања целокупне имовине Фонда, већ и до увећања њене вредности.

В. К. С.

ПОЧЕЛА ПРИЈАВА ПОРЕЗА ФРИЛЕНСЕРА ПРЕКО НОВОГ ПОРТАЛА

Две опције за опорезивање

Изменама и допунама Закона о порезу на доходак грађана и Закона о доприносима за обавезно социјално осигурање из децембра 2022. године уређено је питање пореског третмана прихода и остваривања права фриленсера по основу рада. Према овом законском решењу, од 2023. године фриленсери у Србији имају могућност да порез на приход плаћају према једној од две опције које ће моћи сами да одаберу.

Првог јула ове године стартовала је пријава пореза фриленсера преко новог портала www.frilenseri.purs.gov.rs. Преко њега су фриленсери могли брзо и једноставно да пријаве приходе које су остварили радећи као „слободњаци“ и уз повољнији порески

Ко су фриленсери

У претходном периоду било је доста недоумица у вези са тим ко све спада у категорију фриленсера.

Фриленсер, односно физичко лице које остварује приход од уговорене накнаде од ауторских и сродних права и уговорене накнаде за извршени рад, може бити: домаће физичко лице – резидент Србије, који приход остварује радећи у Србији од исплатиоца прихода из иностранства или домаћег физичког лица; домаће физичко лице – резидент Србије, који приход остварује радећи у другој држави од исплатиоца прихода из иностранства, и страно физичко лице – нерезидент, који приход остварује радећи у Србији од исплатиоца прихода из иностранства или домаћег физичког лица.

третман измире обавезе и остваре право на пензијско и здравствено осигурање. До краја јула је било потребно да поднесу пореску пријаву за прва два квартала ове године.

На овај портал се могу регистровати: незапослени, корисници старосне пензије, ученици и студенти (ако је особа малолетна, на портал је може пријавити родитељ или старатељ), лица која су у радном односу (запослени), власници односно сувласници правног лица, запослени на породичном одсуству и одсуству ради неге детета, странци (уз евиденциони број странаца или ПИБ) и предузетници (за део прихода који им се не укључује у приходе од самосталне делатности у складу са члановима 37в и 40, став 5 Закона о порезу на доходак грађана, под условом да је стварни исплатилац ових прихода лице које у Срби-

ји нема обавезу плаћања пореза и доприноса по одбитку, као и да је основ за исплату непосредно обављање послова за лице које нема обавезу плаћања пореза и доприноса по одбитку у Србији).

Путем портала се може пријавити приход који је уговорен усменим договором; прихватањем писане понуде (која је уручена лично, пристигла поштом или електронским путем), или писаним уговором сачињеним у папирној или електронској форми.

У складу са Законом о порезу на доходак грађана, путем овог портала фриленсер може поднети пријаву пореза за приходе које су му исплатили: правно лице из иностранства (привредно друштво, невладина организација...), предузетник из иностранства (физичко лице које има регистровану делатност у иностранству: програмер, преводилац, адвокат...), физичко лице из иностранства, домаће физичко лице или друго лице које приликом исплате прихода не обрачунава и не плаћа по одбитку обавезе по основу пореза и доприноса у Републици Србији.

Путем портала фриленсер не подноси пореске пријаве за приходе које је остварио од субјеката који по члану 99 Закона о порезу на доходак грађана имају обавезу обрачуна и плаћања пореза и доприноса по одбитку, а то су домаћа правна лица, домаћи предузетници, као и огранци или представништва страног правног лица регистровани у Републици Србији.

Преко овог портала пријављују се приходи исплаћени у новцу, роби, услугама,

чињењем или на други начин. Пореска пријава се подноси за све приходе које је неко остварио као фриленсер у претходном кварталу. У сваком кварталу они имају могућност да се одреде за опцију опорезивања која им највише одговара спрам висине остварених прихода и права из социјалног осигурања које желе да остваре.

Основ за опорезивање је приход – уколико неко није остварио приход у кварталу, не постоји основ за уплату доприноса. Приход се може пријавити на два начина – електронским путем или у папирном облику. За пријаву прихода Пореској управи се подноси пријава ПП ОПО-К (Пореска пријава о обрачунатом порезу самоопорезивањем и припадајућим доприносима на приходе остварене квартално од стране физичког лица као пореског обвезника). Збир остварених прихода у кварталу се пријављује у року од 30 дана од истека квартала, а порези и доприноси се не обрачунавају за сваку исплату, већ се подноси пореска пријава која обједињује све приходе остварене у кварталу, па се на ту укупну суму обрачунавају порези и доприноси.

Плаћањем доприноса за пензијско и инвалидско осигурање стиче се пензијски стаж, односно право из обавезног пензијског и инвалидског осигурања. Пријава на осигурање је обавезна уколико лице није осигурано по приоритетном осигурању. А кад уговор истекне, рок за одјаве са осигурања је три дана од његовог истека.

Нела Миладиновић

Примећен предан рад

У знак захвалности за разумевање популације трећег доба и подршку коју пружа Удружењу пензионера Врњачка Бања, директорки Филијале РФ ПИО Краљево Биљани Барловац додељена је плакета на Видовданским сусретима, одржаним 28. јуна у овој нашој најпознатијој бањи.

– Ово признање нисам доживела лично већ сматрам да је то одговор на рад свих мојих колега. Са Удружењем имамо заиста изузетно лепу сарадњу и то је тако на обострано задовољство. Поред оних редовних активности које спроводимо, увек смо ту да их саслушамо и на услузи смо свим категоријама пензионера. Наравно и они су уз нас када треба да се подржи нека наша идеја – истакла је Биљана Барловац и додала да су на тој традиционалној манифестацији, којој је присуствовало око 150 представника

удружења пензионера из целе Србије, већ договорене неке заједничке акције о којима ће тек бити речи.

Активности које директорка Филијале Краљево обавља у склопу своје функције препознано је и Удружење пословних жена „Илинка Илић“ из овог града, па се Биљана Барловац са задовољством одазвала њиховом позиву да активно учествује у дебати на којој се разговарало о потреби и значају доношења локалног програма подршке женском предузетништву у заједници.

– Форум је окупио предузетнице које раде оно што најбоље знају, међу њима је било доста и пензионерки које производе сопствену зимницу. Сви смо равноправно дискутовали о томе како треба да се прошири мрежа преко које се пласирају производи, али и како да се афирмишу – објаснила је директорка Барловац.

Биљана Барловац (у средини)
на форуму пословних жена Краљева

Ова активност је иначе део пројекта који се реализује у оквиру програма Дијалог промена финансираног средствима ЕУ.

М. С. М.

ФИЛИЈАЛА РФ ПИО ВРАЊЕ

Потврда добре сарадње

Срђан Декић (у средини)

Удружење пензионера општине Сурдулица обележило је 28. јуна ове године значајан јубилеј – седам деценија постојања и рада. Сурдулички пензионери искористили су ту свечану прилику да појединцима и институцијама захвале на подршци и сарадњи. Захвалницу за дугогодишњу сарадњу добио је и Републички фонд ПИО – Филијала Врање.

– Сарадња са Удружењем пензионера Сурдулица у претходном периоду била је на високом нивоу и надам се да ћемо тако наставити и убудуће. Филијала Врање иначе одлично сарађује са свим пензионерским удружењима – рекао је директор врањске филијале Срђан Декић, који је и примио признање пензионера Сурдулице.

Г. О.

ПОВЕЉА ПЕНЗИОНЕРА ФИЛИЈАЛИ РФ ПИО КРАГУЈЕВАЦ

Признање и обавеза

Свечаном академијом у Књажевско-српском театру, 4. јула, Градско удружење пензионера Крагујевац обележило је 85 година постојања и рада. Овом приликом Удружење је доделило признања и плакете установама са којима негује вишегодишњу сарадњу, а међу којима је и Фонд ПИО, односно Филијала Крагујевац. У име Филијале повељу је примила директорка Ирена Ђорђевић која је истакла да су таква признања за Фонд, односно Филијалу Крагујевац, сатисфакција за успешну сарадњу.

– Основна мисија Фонда ПИО је да се на свестран и одговоран начин брине о корисницима наших услуга, односно о осигураницима и пензионерима, а исто тако да најстаријим суграђанима омогући што квалитетније треће доба. Зато нам је сарадња са удружењима пензионера од великог значаја, а ово признање је доказ успешне сарадње Фонда и Градског удружења пензионера Крагујевац, које је препознано залагање и труд наше институције када је у питању брига о старијим суграђанима. Повеља коју смо

Директорка Филијале Ирена Ђорђевић (лево)

добили чини нас поносним и у исто време нас обавезује да константно унапређујемо сарадњу – рекла је Ирена Ђорђевић, директорка Филијале.

Ј. Т.

ПРИВРЕМЕНО ПРЕСЕЉЕНА И ФИЛИЈАЛА РФ ПИО КИКИНДА

Адаптирана зграда биће модерна и функционална

Кроз План јавних набавки Републичког фонда ПИО обезбеђена су средства за реконструкцију и адаптацију и пословне зграде Филијале Кикинда, на адреси Доситејева 33. Према речима Весне Ђукановић, директорке Филијале Кикинда, да би се та инвестиција Фонда успешно реализовала претходни услов је био да су решени сви имовинско-правни односи око

пословне зграде Филијале, а она је, нажалост, била само делимично укњижена.

– То је био захтеван посао али смо кренули благовремено. Да би се то обавило, било је потребно урадити и предузети много компликованих послова и процедура који су често зависили и од личне иницијативе. Најважније је да смо овај посао сви заједно успешно завршили

и укњижили пословну зграду на име РФ ПИО – рекла је директорка Ђукановић.

Привремени пословни простор Филијале Кикинда од 20. јуна се налази на адреси Генерала Драпшина 20, а медицинско вештачење по захтеву за накнаду за помоћ и негу другог лица организовано је на адреси Војводе Путника 37 у Кикинди.

М. М.

Рециклажним флашама до Гиниса

Ка м п а њ а „Плус за планету – промена почиње од тебе“, под покровитељством компаније „Persi-Co“, за циљ је имала ангажовање и едукацију заједнице о адекватном одлагању пластичне амбалаже. Кампања је завршена 27. јула представљањем највеће структуре од пластичних флаша на свету, постављене преко вештачког језера на Ади Циганлији.

Завршној церемонији присуствовао је велики број медија, грађана и осталих званица, међу којима је био и представник Гинисових светских рекорда, након чије процене је утврђено да је том приликом постављен нов Гинисов рекорд, односно саграђена највећа структура од пластичних флаша на неком језеру на свету. Структура дугачка 250м, сачињена од око 57.000 флаша, била је изложена на Ади Циганлији један дан. Сва прикупљена амбалажа биће рециклирана и од ње направљена нова.

Оваквим пројектима се шаље порука заједници о томе колико је рециклажа важна и да на амбалажни отпад треба гледати као на ресурс који не мора да заврши на депонији а још мање у природи.

Пријаве за субвенције за органску производњу

Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде је 24. јула расписало јавни позив за подстицаје за органску биљну производњу, који ће трајати до 25. августа ове године.

Подстицаји за органску биљну производњу износе 63.000 динара по хектару а пољопривредно газдинство може да конкурише највише за 20 хектара обрадиве земље. Сви заинтересовани пољопривредни произвођачи могу своје пријаве поднети путем портала еПодстицаји.

Последњих година се бележи тренд повећања површина под органском производњом у ЕУ али и региону. У Србији се такође повећава тренд проширења органских парцела и произвођача органске хране а значајну помоћ у томе имају и државне субвенције.

Ниш: основана Женска мрежа Србије

У Официрском дому у Нишу, 27. јула, одржана је оснивачка скупштина Женске мреже Србије, организације која ће окупљати жене из различитих пословних сфера и социјалних статуса са главним циљем да се омогући упознавање, размена искуства, мишљења и идеја, и намером да се створи окружење које ће подстаћи позитивне промене.

Како је истакла Татјана Миленковић, председница Женске мреже Србије, и друга удружења и организације које се баве оснаживањем жена имаће прилику да се прикључе и активно учествују у раду ове организације, чиме ће се створити основа за повезивање и сарадњу.

– Ми уједињујемо све жене, без обзира на то чиме се оне баве, како бисмо могле да разменимо искуства, да образујемо и информишемо једна другу, и да на тај начин помогнемо нашем граду да се развија у правом правцу. Мислим да имамо снагу за то и мислим да имамо искуство, знање и жељу, што је најважније – рекла је Драгана Сотировски, градоначелница Ниша и почасни члан Женске мреже Србије.

У Женску мрежу ући ће и Ромска женска мрежа, као и Ромски културни центар у Нишу.

Фолклорни спектакл у Нишу

И овог лета било је весело на Међународном студентском фестивалу фолклора одржаном од 16. до 20. јула у Нишу, а спектакл су уприличили чланови ансамбала из осам земаља.

На 16. по реду фестивалу поред домаћина своју игру, музику и ношње представиле су студентске екипе из Грчке, Колумбије, Немачке, Пољске, Чешке, Чилеа и Турске.

Фестивал је почео свечаним дефилеом учесника кроз центар града а програм је настављен великим концертом на Летњој позорници у Тврђави. Наредног дана одржан је концерт ансамбла народних игара и песама Косова и Метохије „Венац“, који је извео етно кореодраму поводом обележавања 700 година једног од најстаријих и најпознатијих српских манастира – Грачанице.

Овог пута поред Ниша значајан део фестивала одржан је и пред публиком у Владичином Хану, Белој Паланци и Сокобањи, где су такође организовани концерти и наступи студентских фолклорних ансамбала.

Четвородневни спектакл завршен је 20. јула онако како је и почео – дефилеом кроз Обреновићеву улицу и концертом на Летњој позорници.

Организатори фестивала су Студентски културни центар Ниш и Академски фолклорни ансамбл „Оро“ СКЦ Ниш, а улаз на све концерте био је бесплатан.

Просечна зарада у мају – 86.220 динара

Према подацима Републичког завода за статистику, просечна бруто зарада обрачуната за мај 2023. године износила је 118.992 динара, док је просечна зарада без пореза и доприноса (нето) износила 86.220 динара.

Бруто и нето зараде у периоду јануар–мај 2023, у односу на исти период прошле године, номинално су веће за 15,5 одсто, а реално су мање за 0,1 проценат.

У поређењу са истим месецом претходне године, просечне бруто и нето зараде за мај 2023. номинално су веће за 16,2, а реално за 1,2 одсто.

Медијална нето зарада за мај 2023. године износила је 66.244 динара, што значи да је 50 одсто запослених остварило зараду до наведеног износа.

Десети „Звуци трубе са Тимока“

Промоција нематеријалног културног наслеђа књажевачког краја и једног од музичких симбола Србије – трубе, у Књажевцу се обележава лепом манифестацијом под називом „Звуци трубе са Тимока“. Овај фестивал посвећен труби траје већ десет година, а ове године бројни посетиоци уживали су у звуцима правих виртуоза: блех оркестра „Барка брас бенд“ и „Тимочки веселаџи“ из Књажевца, оркестра „Мануел Аматовић“ из Бојника, као и „Драгачевске трубе“ из Гуче.

Поред тога, књажевачки винари имали су промоцију својих вина, познатих по добром квалитету, а организатори су припремили и богат програм за најмлађе суграђане.

Труба има дугу традицију у овим крајевима те не чуди што су књажевачки блех оркестри више-струко награђивани на такмичењу у Гучи.

„Звуке трубе са Тимока“ покренула је Туристичка организација а покровитељ је општина Књажевац. Од 2018. године организацији се придружило и Удружење трубача „Звук“ из Књажевца.

Традиционални Арс Тимакум

Од 26. јуна до 1. јула ове године у Сврљигу је одржана ликовна колонија „Арс Тимакум“. Овај културни догађај окупио је 17 уметника из Србије, Русије, Белорусије и Северне Македоније. Уметници су за свој атеље користили Центар за туризам, културу и спорт Сврљиг, а углавном су сликали пејзаже, каже Милена Ристић, један од организатора.

Сваки учесник у обавези је да остави два ликовна дела која су настала на колонији, тако да сада

збирка Центра за туризам, културу и спорт, који је и организатор манифестације, броји око 450 уметничких дела. У холу Центра традиционално је постављена и изложба слика са прошлогодишње колоније коју могу погледати сви заинтересовани.

Учесници колоније обишли су Нишевачку клисуру, туристичку атракцију овог краја, а посетили су и село Околиште где су имали ручак у природи.

Развој женског предузетништва на југу Србије

Министар без портфеља у Влади Републике Србије задужен за равномерни регионални развој, Един Ђерлек, и градоначелник Лесковца Горан Цветановић потписали су 21. јула уговор о суфинансирању пројекта „Развој омладинског и женског предузетништва у Јабланичком и Пчињском округу“. Овај пројекат заједно ће реализовати градови Лесковац и Врање и општине Власотинце, Трговиште, Владичин Хан, Медвеђа, Бојник и Сурдулица.

Министар Ђерлек је том приликом похвалио Лесковац као јединствен град који је препознао потребе микро и малих предузећа, посебно младих, као и женског предузетништва. За овај пројекат, чији је циљ унапређење пословања и развој предузетништва и предузетничког духа у Јабланичком и Пчињском округу издвојено је 17 милиона динара.

У склопу пројекта, младима до 35 година и женама предузетницама биће омогућена едукација о предузетништву и додела грантова за унапређење пословања.

Дневни центри старите уз разоноду

Радна јединица Дневни центри и клубови за старије, при Установи Геронтолошки центар Београд, у циљу подстицања на активно и здраво коришћење слободног времена почетком јула отпочела је Летњи програм за старије суграђане који ће бити актуелан и током августа.

Рекреативни, едукативни и културни садржаји Летњег програма осмишљени су на принципима „научите нешто ново“, „дружите се“, „будите физички активни“ и „разонодите се“. Садржаји су бесплатни и промотивни, отворени за све старије суграђане који желе да се упознају са добробитима услуга мреже Дневних центара и клубова за старије које град Београд развија од 1973. године. У понуди Летњег програма су разноврсне активности: тај чи, рекреативно ходање, наградни турнир у стоном тенису, караоке, радионица мозаика од папира, „линијски“ плес, наградно екипно такмичење у вишебоју – плочице, алке и пикадо.

У Јабланичком округу села све празнија

Према подацима Завода за статистику, у лесковачком крају последњих година све је више старачких и самачких домаћинстава.

У 26 лесковачких села у последњем попису евидентирано је мање од 100 становника. Још тежи демографски подаци везани су за села и засеoke на обронцима Суве планине, Бабичке горе, Владине, планина Чемерник, Радан и Кукавица. У Јабланичком управном округу евидентирана су три села без иједног становника, као и једно село у Грделичкој клисури са само једним становником. У 45 насељених места је мање од 20 становника, а 20 подпланинских села имају у просеку по 10 становника.

Највише становника изгубила је мала општина Црна Трава где на обронцима планине Чемерник у 13 села данас живи мање од 20 становника.

ДРУГА ОЛИМПИЈАДА ПЕНЗИОНЕРА ГРАДА БЕОГРАДА

Рекордан број учесника

Друга београдска Олимпијада спорта и рекреације пензионера, под називом „Меморијал Василија Белобрковића“, одржана је 29. јуна ове године на стадиону Радничког у Обреновцу. Пред рекордним бројем од 72 екипе и 375 такмичара, Олимпијаду је отворила заменица градоначелника Београда Весна Видовић, пожелевши успех свим такмичарима.

– Част ми је да вас поздравим у име Београда. Не могу да вам опишем задовољство кад видим лепу слику где су окупљени најстарији са нашим најмлађим суграђанима. Лепо је што је Олимпијада овде спојила једне и друге, и представља диван и величанствен призор. Ми као градска власт трудимо се да ваши пензионерски дани буду што лепши. Стално ме критикују што користим реч пензионерски, увек ми кажу то су наши најстарији суграђани, сениори. Сви кроз радни век једва чекамо пензију, доживљавамо је као најлепше доба. Оно што ми као градска власт чинимо јесте да се трудимо да вам буде што лепше, да вам обезбедимо клубове где можете да се дружите, радионице, курсеве страних језика и рачунара, прославе, излете. Оно што је новина је бесплатан превоз за све пензионере, сви грађани Београда могу бесплатно да користе базене, па тако и ви, драги пензионери – истакла је Весна Видовић и поручила да ће наставити у таквом духу како би најстаријим суграђанима омогућили пуно лепих програма и разлога за радост и весеље.

Међу званицама били су чланови Градског већа,

Данило Вујичић, председник Управног одбора РФ ПИО, Драгана Калиновић, председница Покрета трећег доба и помоћник директора РФ ПИО, Момчило Талијан, председник Извршног одбора ПТДС и Јелица Тимотијевић, директорка Сектора за односе с јавношћу Фонда ПИО.

Председница ГОП Београд Ружица Белановић са награђеним такмичарима

Председник Савеза пензионера Србије, проф. др Андреја Савић, је изразио велико задовољство што је у Обреновцу, који је тог дана био центар сусрета пензионера са подручја свих београдских општина.

– Републичка организација ће настојати да оваквих културно-спортских садржаја буде широм Србије. Овај величанствени скуп треба да буде узор како организовати и реализовати такве врсте манифестација. Овде није битан резултат, битно је да се дружимо са овом дечицом и изградимо генерацијску солидарност – закључио је Андреја Савић.

Председница Градске организације пензионера Београд, Ружица Белановић, известила је присутне да Олимпијади присуствује рекордан број такмичара и екипа.

Такмичења пратили и Данило Вујичић председник УО РФ ПИО (у средини) и директорка Сектора за односе с јавношћу Јелица Тимотијевић (лево)

вац, који је нагласио да енергија коју поседују пензионери треба да буде пример млађим генерацијама. Он је позвао учеснике да поново дођу јер Обреновац има шта да пружи и покаже.

Учесници Олимпијаде надметали су се у пет дисциплина: кошарци, фудбалу, шаху, штафети у брзом ходању и пикаду. Укупни победник била је екипа Удружења пензионера општине Звездара 3 испред Удружења пензионера општине Нови Београд 2 и Удружења пензионисаних радника унутрашњих послова Београд. Звездарци су били најбољи у шаху и фудбалу, екипа Младеновац 1 била је најпрецизнија у пикаду, Новобеограђани су најбрже исходили штафетну трку, док је најбоље кошаркаше имала екипа пензионисаних радника МУП-а Београд.

На манифестацији су наступили и најмлађи, полазници фудбалске школе Радничког, који су учествовали у трци „На слово, на слово“ у част песника Душка Радовића.

Милан Ашковић

Посвећеност унапређивању права мањина

Након ребаланса буџета АП Војводине, националним саветима националних мањина чије се седиште налази на територији Покрајине опредељен је износ од 10 милиона динара, од којих ће по пет милиона динара бити додељено за финансирање сталних трошкова националних савета и за трошкове њихове редовне делатности. Тим поводом су, 11. јула ове године, у Покрајинској влади, потписани уговори с представницима 17 националних савета чије се седиште налази на територији АП Војводине.

Ово су додатна средства у односу на већ издвојених 61,6 милиона динара, за које је

Покрајински секретар Жолт Сакалаш (у средини) са представницима националних савета

Покрајински секретаријат за образовање, прописе, управу и националне мањине – нацио-

налне заједнице закључио уговоре у фебруару ове године.

– Своју посвећеност унапређивању права припадника националних мањина у Покрајини потврђујемо и данас када закључујемо нове уговоре о додели средстава свим националним саветима са седиштем на територији АП Војводине, с обзиром на то да је након ребаланса покрајинског буџета у јуну месецу обезбеђено додатних 10 милиона динара за суфинансирање ваших активности у 2023. години. У том смислу, ове године из покрајинског буџета за рад националних савета

издваја се укупно 71,6 милиона динара, што представља највећи износ који је Покрајина једне године издвојила за ову намену – рекао је приликом уручивања уговора Жолт Сакалаш, потпредседник Покрајинске владе и покрајински секретар за образовање, прописе, управу и националне мањине – националне заједнице.

Осим Жолта Сакалаша, потписивању уговора са представницима националних савета из АП Војводине присуствовао је и Виктор Пал, подсекретар ресорног секретаријата.

М. Мектеровић

Седмнаест савета националних мањина

Средства која Покрајински секретаријат за образовање, прописе, управу и националне мањине – националне заједнице додељује за њихове редовне делатности и сталне трошкове распоређују се на 17 националних савета националних мањина који постоје на територији Аутономне покрајине Војводине. То су национални савети мађарске, словачке, хрватске, ромске, румунске, црногорске, буњевачке, русинске, македонске, украјинске, немачке, чешке, руске, египатске, грчке, пољске и ашкалијске националне мањине.

ПОКРАЈИНА ОБЕЗБЕДИЛА СРЕДСТВА ЗА УНАПРЕЂЕЊЕ СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ

Подршка за 112 пројеката

Покрајински секретар за социјалну политику, демографију и равноправност полова, Предраг Вулетић, уручио је крајем јуна уговоре за унапређење установа социјалне заштите на територији АП Војводине.

По конкурс за финансирање, односно суфинансирање мера, активности и програма у области социјалне заштите у 2023. години, средства у висини од 240 милиона динара расподељена су на 112 пројеката које ће реализовати установе за смештај корисника и центри за социјални рад.

– Приликом расписивања првог конкурса, откако сам на челу Секретаријата, на

располагању смо имали 54 милиона динара, а у међувремену је у систем социјалне заштите уложено готово две милијарде динара – изјавио је Предраг Вулетић.

Покрајински секретар је објаснио да се додељеним средствима реализују набавка опреме за кухиње, набавка медицинске опреме, пројекти становања уз подршку, радови на адаптацији и доградњи, сузбијање свих облика делинквенције, превенција насиља, саветодавни рад и друго.

Према речима Вулетића, ребалансом буџета за 2023. годину за унапређење социјалне заштите обезбеђено је додатних 150 милиона динара, те су ове годи-

Покрајински секретар Предраг Вулетић уручује уговоре

не новац добили сви који су конкурисали. Он је нагласио да је Законом о социјалној заштити омогућено планирање активности које доприносе бољем положају осетљивих група.

М. Мектеровић

ЗАВРШЕН ТРОГОДИШЊИ ПРОЈЕКАТ УПЖ О УСАВРШАВАЊУ ЖЕНА ИЗ РАЊИВИХ КАТЕГОРИЈА

Оснажене, слободне и успешне

Умрежавање. Учење. Развој – кратко и јасно пише на насловној страници Удружења пословних жена (УПЖ) чија је визија да буде „снажан, препознатљив и компетентан партнер у дијалогу државног и приватног сектора, који доприноси социјалном и економском развоју, са посебним нагласком на женско предузетништво као фактором економског раста“. Да тако и јесте говори тек завршени пројекат који је реализован уз саветодавну и финансијску подршку Немачке развојне сарадње ГИЗ. Исходом могу да се похвале сви јер је успех завидан – 350 економски оснажених жена које долазе из теже запошљивих група.

Пројекат под називом „Економско оснаживање рањивих група жена кроз обуке за занате“ трајао је три године и био је заступљен на територији целе Србије. Нудио је широк спектар заната које су жене из руралних средина, самохране мајке, жене старије од 45 година, као и жртве трговине људима, Ромкиње, жене слабије образоване и дискриминисане при запошљавању бирале на основу својих интересовања и уз сугестију организатора који је послушао њихове потребе.

Са једне од обука за веб сајт дизајн

Међу најпосећенијим су биле обуке за масажу (120 жена) и кетеринг и посластичарство (100 жена). Интересовање је владало и за обуку за веб сајт дизајн (30), баристе (30) и рурални туризам (18).

– Осим ових обука, током три године смо мањи број жена обучавали и у дигиталном маркетингу, интернет алатима и предузетништву, премда су елементи предузетништва били укључени у сваку од наведених обука – прецизирала је Драгана Добросављевић, менаџер пројекта.

Даме су се највише опредељивале за оно у чему су имале и

највише искуства како би праксу допуниле теоријом, новим трендовима и повезале знања у систем рада, али и у складу са могућностима за покретање сопственог бизниса уз релативно мало улагања у чему је предњачила масажа. Акценат је такође стављен на подршку инклузији и samozapošljavanje осетљивих категорија жена које имају отежан приступ тржишту рада.

Што се тиче пријаве и похађања, стриктно старосно ограничење није постојало али је препорука била да полазнице имају више од 16 година. Организатори су се потрудили

да створе адекватне услове за све заинтересоване, па препрека ка циљу скоро да није ни било.

– Полазнице веб сајт дизајна су биле претежно жене до 30 година, али смо најпоноснији на оне са више од 45 које желе да науче нешто ново и да то знање примене на свој будући посао или за прављење веб сајта за будућу породичну фирму. С обзиром да смо имали велики број мама са више деце, често смо имали мале „помоћнике“ током обука, које маме нису имале коме да оставе на чување – задовољно је објаснила наша саговорница и додала да су све остале обуке имале полазнице свих генерација, пошто жене са 45+ година тешко налазе посао код послодаваца па траже могућност да самостално остваре приход.

Инструкторке су биле чланице Удружења пословних жена Србије, реномиране предузетнице у својим браншама које су биле и остале на располагању за сва конкретна питања везана за уређење простора, набавку опреме, планирање репрограмирања, политику цена, циљну групу, маркетинг.

Марија Симоновић-Максимовић

ОТВОРЕН НОВИ ДОМ ПЕНЗИОНЕРА У ЛЕДИНЦИМА

Место за састанак и дружење

Градоначелник Новог Сада Милан Ђурић, отварајући у име града новоизграђени Дом пензионера у Лединцима, подсетио је да је седам година трајала „борба“ да се тај Дом уради и да је задатак испуњен. Ђурић је нагласио да је град реконструисао и изградио домове у Будисави, Ковиљу, Кисачу, Буковцу, Степановићеву и Футогу, те да је 40 милиона динара уложено и у адаптацију седишта удружења пензионера у Поштанској улици бр. 3 у Новом Саду, које је површине 150 метара квадратних.

Присутне су поздравили и Мирјана Васиљевић, одборник у Скупштини града Новог Сада, председник МО пензионера Милорад Драгосавац, који је захвалио претход-

ном градоначелнику Милошу Вучевићу, ранијем председнику Удружења пензионера града Новог Сада Моми Чолаковићу и садашњем градоначелнику Милану Ђурићу, уз чију велику помоћ и подршку је Дом коначно завршен и пензионери Лединаца су добили место за окупљање и дружење.

У име Удружења пензионера града Новог Сада присутне је поздравила нова председница Милена Жарковић, која је истакла да пензионери Лединаца имају коначно свој кутак и неће бити на терет друштва. Позвала их је да максимално користе нов и функционалан простор. И Жарковић је захвалила градској управи, некадашњем градоначелнику Вучевићу и садашњем Ђурићу што

су се максимално посветили раду пензионера и несебично им помажу.

– Ми пензионери схватамо тренутну економску ситуацију и у својим захтевима нећемо претеривати, бићемо реални и стрпљиви да се наши пројекти приведу намени и реализују – истакла је председница Милена Жарковић.

Г. О.

Окупљање за радост и забаву

Са првим манифестацијама и такмичењима у кулинарским, спортско-рекреативним и другим дисциплинама у селима Дољевца и Сурдулице 12. јула почели су овогодишњи Михољски сусрети села.

– То је буђење села, а наш народ воли да се среће и сусреће, окупља, дружи и весели. Овог лета Михољски сусрети нека покажу ново лице Србије. Нека буду почетак нашег правог јединства – рекао је министар за бригу о селу Милан Кркобабић и позвао све који нису отпутовали на летовање или баш тада крећу пут мора да се зауставе, испробају специјалитете ових крајева или учествују у различитим дешавањима.

Надметање и дружење уз спортске турнире, фијакере

и липицанере, традиционалне песме и игре одржано је и у околини Оџака и Бољевца. У селу Дeroње мирисале су крофне, а гласало се и за најбољу послатицу од теста, тражило се најукусније јело од овчијег меса, а гости ове сеоске приредбе уживали су и у дефилеу фијакера, наступу фолклорних група, тамбурашкој и ромској музици. Спектакл у бачком селу Дeroње окупио је рекордних 10.000 посетилаца!

На другом крају Србије, Михољски сусрети села одржани су поред Власинског језера, у селу Божица код Сурдулице, где је одигран и шаљиви турнир у фудбалу између мршавих и дебелих, а учествовало је шест села сурдуличког краја. Победила је екипа мршавих из села Бело Поље.

Током јула једнако занимљиве манифестације одржане су још у Тополи, Црној Трави, Петровцу на Млави,

Свилајнцу, Ваљеву, Димитровграду, Александровцу. У припреми јулских манифестација учествовало је око 100 села, које су тим поводом посетиле хиљаде посетилаца.

Сусрети у селима широм Србије настављају се и током августа, септембра, октобра и новембра, а према садашњој најави завршиће се тачно 1. децембра. „Михољски сусрети села“ су пројекат Министарства за бригу о селу, који се у сарадњи са градовима и општинама широм Србије реализује у циљу неговања културе, традиције и унапређења друштвеног живота у селима. Средства за организовање ове манифестације добило је 95 локалних самоуправа и ове године се очекује рекордних 200.000 посетилаца.

М. Симовић-Максимовић

ПРОДАЈНА ИЗЛОЖБА ЗА ПОМОЋ ДНЕВНОМ ЦЕНТРУ ЗА ОБОЛЕЛЕ ОД ДЕМЕНЦИЈЕ

Старост је лепа кад је квалитетна

Српско удружење за Алцхајмерову болест (СУАБ) једино је удружење у земљи чији је циљ да својим активностима доприне бољем квалитету живота оболелих од свих врста деменције. Од 1. јуна 2023. СУАБ нема финансијску подршку за услуге које спроводи због чега прети да ће око 30 породица корисника услуга дневног центра остати ускраћено за помоћ која им је неопходна и на коју су чланови њихових породица, неформални неговатељи рачунали.

Ови подаци нису само позив за помоћ, већ и повод једног лепог и веселог дружења одржаног 18. јула у хотелу Палас у Београду. Наиме, на иницијативу Удружења грађана „Снага пријатељства – Amity“ и Фото савеза Србије, упркос рекордних 37 степени напољу, са циљем да се прикупи 100.000 динара неопходних за функционисање Дневног боравка за оболеле од деменције окупили су се пријатељи домаћина и људи великог срца и својим присуством и искреним намерама подржали продајну изложбу најбољих фотографија са конкурса „Лепота старења“.

– План је био да око 150 фотографија са досадашња два фото-конкурса „Лепота старења“ поклонимо. Онда је господин Мирослов Предојевић из Фото савеза предложио, а ја сам идеју усвојила, да их продајемо и прикупљена средства дамо у добротворне сврхе. Тако смо дошли на идеју да новац усмеримо на СУАБ које развија услуге дневног боравка за оболеле од деменције и саветовалиште за сроднике који о њима брину, јер тренутно нема никакву подршку донатора. И тако је дошло до ове прве пробне изложбе, где једна урамљена фотографија кошта 3000 динара – рекла је

Надежда Сатарић, председница Удружења „Amity“ и један од оснивача Српског удружења за Алцхајмерову болест.

Куповином једне или више фотографија идеју су подржали и они који нису присуствовали самом догађају, међу њима и неколико домова за старе. То могу учинити и даље сви који желе уплатом на број рачуна 205-358854-32. Прималац уплате је Српско удружење за Алцхајмерову болест, Париске комуне 1, Нови Београд, а сврха је Донација за функционисање Дневног центра и Саветовалишта.

Структурираним активностима у Дневном боравку, попут вежби оријентације, упамћивања и сећања, вежби пажње говора и препознавања, уз помоћ цртања, друштвених игара, музикотерапије, као и телесних вежби, побољшава се концентрација оболелих, поправља опште стање и расте њихово самопоуздање. То је добро за саме особе које живе са деменцијом, њихове сроднике јер се могу посветити себи, свом послу, а са друге стране и за системе здравствене и социјалне заштите и друштво у целини.

М. Симовић-Максимовић

УДРУЖЕЊЕ ЖЕНА „САЧУВАЈМО СЕЛО“ ПРИБОЈ

Будућност села у женским рукама

Живимо у времену у ком се равноправност сматра посебном вредношћу о којој се пуно говори и којој се тежи, али у пракси смо још увек далеко од ње а стереотипи који вуку корене из давних времена и даље владају. Овај проблем је нарочито изражен у сеоским срединама у којима жене имају ограничену могућност образовања, запослења и наслеђивања, што им онемогућава да се економски осамостале.

Захваљујући удружењима и организацијама које желе да нешто промене ситуација се полако поправља. Малина Станојевић је оснивач и председница управо једног таквог удружења.

– Удружење жена „Сачувајмо село“ је настало из жеље да помогнемо женама на селу, хероинама које неуморно раде а чији рад најчешће остаје непримећен и невреднован. Намера нам је била да их извучемо из анонимности, учинимо видљивим и дамо им глас. Тако је све почело, 2012. године сам окупила заинтересоване жене и основала удружење – прича Малина Станојевић.

Према њеним речима, ако желимо да сачувамо национални идентитет, потребно је да уложимо напор да се село као колевка идентитета једног народа оживи. Кључ за реализацију ове идеје су жене на

Учесници једног од пројеката Удружења: „Село за младе – млади за село“, Малина Станојевић прва здесна

селу јер ће оне својим вредним радом, упорношћу, посвећеношћу, а пре свега љубављу према породици остварити најбоље резултате. Када постигнемо да жене на селу буду задовољне, обезбедићемо селу будућност.

– Важно нам је да жене схвате свој значај, да имају слободу у свим својим активностима и потребама и у том циљу не едукујемо само њих, већ и остале чланове породице. Код нас је још увек нормално да жена на селу нема своју имовину, да се сестра одриче свог наследног дела у корист браће не размишљајући о последицама које та одлука носи. Организовали смо обуке на којима су судије и адвокати говорили о овој теми, и којима смо настојали да про-

менимо свест пре свега родитеља, јер они ту имају главну реч, али и мушких наследника – истиче наша саговорница.

Од оснивања Удружења успешно су реализована 33 пројекта од изузетног значаја за развој женског предузетништва прибојског краја. Захваљујући тим пројектима жене су стекле значајна знања и вештине кроз разне обуке: за писање пројеката, израду бизнис планова и покретање сопственог бизниса, за пластеничку производњу поврћа, прераду, коришћење нових технологија, маркетинг, пласман производа, јавне наступе. О одличним резултатима сведоче и 37 пластеника добијених у оквиру пројеката, а оно што је посебно значајно је да

су уз пластенике жене добиле и опрему, као и одговарајуће обуке. На овај начин су подстакнуте да прерађују своје примарне производе и тако их пласирају на тржиште, што је исплативије.

– Нама је мисија да развијемо пољопривреду у функцији сеоског туризма, да туристима понудимо производе изузетног квалитета, спремљене по старим рецептима, да их угостимо у амбијенту који негује стари начин живота и обичаје, који чува традицију. Очување културне баштине и домаће радности нам је изузетно битно – наглашава Малина.

У оквиру рада на очувању културне баштине Удружење организује саборе, фестивале и манифестације, а једна од најзначајнијих је „Тромеђа без међа“ – скуп очувања традиције на тремеђи Србије, Црне Горе и Босне и Херцеговине. Та манифестација ће се ове године одржати по четврти пут, а тада ће Удружење обележити и важан јубилеј – 10 година постојања.

– Када је реч о плановима за будућност, Удружење ће наставити да се бори да се на селу створи атмосфера и услови који би младе који су отишли са села подстакли да се врате на своја имања и да ту организују бизнис од ког могу лепо да живе – закључила је председница Удружења „Сачувајмо село“.

Драгана Лукић Лазовић

ТРСТЕНИК

Предавање из области социјалних права

Трстеничка организација „Женске иницијативе“ и Удружење Amity из Београда, који заједнички раде на пројекту „Жене су покретачи промена“, организовали су почетком јула едукацију за запослене у јавним установама и чланице женских удружења. Предавање, првенствено намењено стручњацима из области социјалних и економских права који раде са женама из осетљивих група, одржала је мр Надежда Сатарић.

– Сврха овог пројекта је да се кроз низ оваквих радионица дође до најбитни-

јих циљева који ће бити предложени при изради локалног акционог плана родне равноправности у локалној заједници. Трудимо се да на овакав начин заинтересујемо женску популацију, поготово у руралним срединама, да знају своја права у овом друштву и да пријаве ако су у било којој области угрожене, да би могло да им се помогне и реше настали проблеми – рекла је Весна Вељовић Милосављевић, председница удружења „Женске иницијативе“.

Д. Ивановић

Надежда Сатарић на предавању у Трстенику

Од био отпада до сапуна

О социјалном предузетништву се још не зна довољно. Али како расте друштвена свест о важности промена у окружењу у циљу опште добробити, тако расте и потреба за новим предузетничким подухватима.

Неки људи покрећу сопствени посао како би побољшали квалитет свог живота. Други желе да раде за себе, а неки виде прилику на тржишту којој се не могу одупрети. Постоје, међутим, и они који имају жељу да посао користе као средство за стварање позитивних промена у друштву и то подстиче њихов предузетнички дух.

Таква врста предузетништва се назива социјално предузетништво и то је процес у коме се користе ефикасна, иновативна и одржива решења како би се испунили социјални и еколошки изазови. У тесној је вези са циркуларном (зеленом) економијом јер је то приступ који промовише иновативне моделе производње и потрошње који минимизирају отпад и користе ресурсе на одржив начин. Циркуларна економија, с друге стране, подразумева системски приступ који промовише кружни ток материјала и ресурса, односно систем заснован на принципу „све што се производи, користи и одбацује треба да има вредност и да се поново користи“. На овај начин је могуће користити отпад из једног производног процеса као сировину у другом процесу, чиме се смањује количина отпада који се одбацује и уместо тога ствара се додатна вредност. Све то и јесу циљеви циркуларне економије.

Један добар пример социјалног предузећа је „Био Идеа“, са чијом председницом Санидом Кларић смо разговарали о овој теми. За почетак како су дошли на идеју оснивања тако иновативног предузећа.

– Биос на старогрчком означава живот, а Идеа је покретач тог живота. Желимо да стварањем Био Идеа социјалне франшизе покренемо животе рањивих категорија међу којима су најчешће жене. Главни разлог за покретање оваквог бизнис модела је одговор на изазов трајне незапослености, која је условљена разним економским, политичким и глобалним променама у друштву, на које појединац који припада рањивим групама не може утицати. Са друге стране, сиромаштво које је узроковано незапосленошћу доводи до девијантних

Са једне од радионица, Санида Кларић у средини

појава у друштву и један је од узрока насиља над рањивим групама. Сматрамо да ширењем мреже социјалне франшизе Био Идеа доприносимо промоцији друштвене повезаности и бољег и праведнијег живота за све – појашњава Санида Кларић.

Удружење Био Идеа је настало од неформалне групе жена још 2011. године. Током рада се профилисало и званично регистровало у АПР-у, у оквиру области заштите животне средине и одрживог развоја. Израђују пре свега еколошке сапуне, јако лепо стилизоване, необичних боја и облика. Главна и занимљива ставка је да они за израду користе већ употребљена јестива уља. Количина употребљеног уља у свету је огромна, само у Србији 2022. је износила 90.000 тона, а законом није предвиђено одлагање и одвајање сакупљеног био отпада.

– Нисмо ни информисани ни едуковани како бисмо допринели смањењу овог отпада и решавању проблема. Зато смо понудили опцију да се уља не бацају у канализационе одводе, него да се сакупљају у домаћинствима у лепе и функционалне посуде са филтером од зеолита. Кроз креативне и занимљиве обуке, као и проверене рецептуре, учесници могу самостално направити сапуне од ових уља. Желимо да једном широком акцијом скренемо пажњу на проблем био отпада и проблем „погрешно распоређених сировина“ које се могу искори-

стити за нове производе и додатну вредност за локалну заједницу – наводи председница „Био Идеа“.

А како се једно овакво предузеће финансира и колико људи запошљава?

– Био Идеа има девет потписаних франшизних уговора са својим франшизерима. Неке франшизне радионице су предузетничке, неке се налазе у институцијама а неке су у склопу удружења. Свака радионица има минимум два запослена. Франшизе се финансирају од своје производње а удружење од донација и реализованих пројеката на које конкурише – каже Санида и додаје да су купци друштвено одговорне компаније из Форума за одговорно пословање Привредне коморе Србије, и они им осигуравају сигуран пласман кроз дугогодишњу сарадњу.

Удружење барем три пута годишње организује бесплатне радионице за израду природних сапуна за све заинтересоване. За специфичан дизајн сапуна задужен је Вања Кларић, један од оснивача удружења, по образовању хемијски техничар и ИТ администратор, који се креирањем ових посластица у виду сапуна бави из хобија.

Људи све више имају потребу да користе природна средства, поготову када су рађена од квалитетних сировина, људском руком и са много љубави и радости стварања. Нека ово буде пример и инспирација новим будућим предузетницама, а сваки занат се може научити када има жеље и добре воље.

*Првих пет читалаца који се јаве редакцији часописа Глас осигураника добијају на поклон посуду за одлагање искоришћеног јестивог уља.

Љупка Адамовић

ЕТНО ФЕСТИВАЛ КЛАДОВО 2023

Изложба хране, музике и старих заната

Традиционални седамнаести Етно фестивал хране, пића, музике и старих заната, у четири фестивалска дана, од 20. до 23. јула, окупио је у Кладову више од сто излагача, појединаца и удружења из: Бачке Тополе, Врбаса, Зрењанина, Новог Сада, Београда, Ниша, Крагујевца, Крушевца, Пирота, Беле Паланке, Књажевца, Зајечара, Бора, Смедерева, Велике Планае и Свилајнца. Најзаступљенији по броју штандова били су наравно домаћини из општине Кладово, њих двадесет.

Излагачки штандови омогућили су да се својим производима представе бројни зналци старих заната, произвођачи рукотворина, домаће хране, природних жестоких пића и сокова, али и меда произведеног од биља са планина Ртањ, Дели Јован и

Мироч. Поред излагача из Србије, представили су се и гости из Северне Македоније, Украјине, Бугарске и Румуније. Излагачи су имали и бројну публику – посетиоце домаће и стране из суседних Румуније, Бугарске и Северне Македоније.

Штандови поређани као „под конац“ заузели су централну градску улицу 22. септембар, од раскрснице са Обилићевом улицом до Трга краља Петра. Фестивал је део летње туристичке понуде општине, али и сусрет Кладовчана који живе у разним земљама западне Европе. Многи некадашњи становници општине Кладово, а њих је више од седам хиљада, користе годишњи одмор у родном крају уз обавезно присуство фестивалу.

Директорка Туристичке организације Кладово, Александра

Васиљевић, истакла је за „Глас осигураника“ да су се организатори манифестације, Туристичка организација и локална самоуправа, потрудили да се гости и домаћини што боље забаве и разоноде. У четири дана фестивала, поред бројних аматерских друштава, певача и играча, гостовали су и познати инструменталисти који су одушевили хиљаде посетилаца. Велико интересовање владало је за наступ фолклорног ансамбла из Бугарске, који је својим музичким умећем измамио бројне аплаузе.

Директорка Васиљевић навела је да је током фестивала Кладово посетило око 20.000 људи. Највише их је било из околних градова, али и из иностранства.

– Да би све непрекорно функционисало у уметничком делу, постављене су две бине: једна на Тргу краља Петра код градске фонтане, а друга на платоу Дома омладине – рекла је Александра Васиљевић.

Неки од најпосећенијих догађаја на Етно фестивалу у граду на

Дунаву били су наступи културно-уметничких друштава „Воја Чурић“ из Кобишнице (Неготин), „Љубомир Ивановић Геца“ из Ковачевца (Младеновац), „Спасовдански вез“ из Дреновца код Параћина, „Полет“ из Кладова, као и наступ Градског хорског ансамбла „Мокрањац“ из Неготина – Влашки хор (Wallachia).

Публика је уживала и у бравурама Школе фолклора „Коло“ из Књажевца, фолклорних ансамбала „Лазарица“ из Крушевца и „Бутан“ из Републике Бугарске, ансамбла народних игара и песама „Властимир Павловић Царевац“ из Великог Градишта и у увек одличним Дејану Петровићу и Биг бенду, Лексингтон бенду и Ангелини са пратећим бендом.

Сви учесници добили су велике аплаузе а посебне похвале за ентузијазам иду играчима и певачима који су на високој летњој температури наступали у народним ношњама тешким више килограма.

Урош Бановић

За све укусе и интересовања

На штандовима се нудило лековито биље, мелеми, козметика, грнчарија из Аранђеловца, Смедеревске Паланке али и из Северне Македоније која је широком лепезом производа побудила велико интересовање.

Сликари су показали свој таленат на стаклу и на платну а сувенире је произвео „Ђердапски драгуљ“ из Кладова. Лицидерска срца су стигла из Ниша, накит и народна ношња из Јагодине, из Украјине домаћа радност „Егзотик Карпата“. Било је и играчака из Новог Сада и Београда и наравно много слатких ђаконија.

МЕЂУНАРОДНИ ФЕСТИВАЛ ФОКЛОРА У СВРЉИГУ

Коло крај Тимока

У организацији Културно-уметничког друштва „Сврљиг“ крајем јуна у Сврљигу је одржан традиционални Међународни фестивал фолклора „Игра коло крај Тимока“. На позорници у дворишту Основне школе „Добрила Стамболић“ својим програмом представили су се ансамбли из неколико места Србије и Северне Македоније.

– Размена културних догађања, различитих обичаја и традиције је право богат-

ство – рекао је на отварању манифестације председник општине Сврљиг Мирослав Марковић и додао да су сусрети и дружења драгоцени, а Сврљижани увек добри домаћини.

Све екипе које су наступиле добиле су захвалнице и поклоне, а многим учесницима то вече остаће дуго у сећању.

Организатор КУД „Сврљиг“ имао је страну подршку Центра за туризам, култу-

ру и спорт Сврљиг и помоћ локалне самоуправе. Наредни фолклорни сусрети идућег лета биће јубиларни, десети по реду.

С. Ђорђевић

Најлепши ивањски венчић

Традиционална румунска ношња део баштине алибунарског краја

Удружењу жена из Алибунара награда за најлепши ивандањски венац

Удружење жена „Про Арт Николинци“ из Николинаца обележило је 25. јуна у локалном Дому културе два значајна датума: Ивањдан, који је по календару Румунске православне цркве 24. јуна, и 25. јун – међународни Дан румунске блузе. На овом трећем по реду фестивалу, чији је циљ да се сачува традиција и слави дан плетења венаца од ивањског цвећа, представљени су венчићи који су украсили главе девојака одевених у живописне румунске народне

ношње. Ивањдански венчић, према веровању, има лековита својства и качи се на куће, стаје или домаће животиње, а овакве манифестације су и прилика да се младим нараштајима пренесе и препоручи чување традиционалне румунске ношње, у овом случају блузе, као део културне баштине алибунарског краја.

На фестивалу је учествовало девет удружења жена из јужног Баната, удружења из: Алибунара, Банатског Карловца, Владимироваца, Јаношика,

Банатског Новог Села, Уздина, Добрице, Куштиља и Николинаца. Учеснике и госте поздравио је Александар Сиверија, председник Скупштине општине Алибунар, а на манифестацији су своје представнике имали и Национални савет румунске националне мањине и Генерални конзулат Републике Румуније у Вршцу.

Прва награда за најбоље израђени венац припала је чланицама Удружења жена „Етно Арт Бракос“ из Алибунара, а

запажен штанд и освојено треће место имале су и чланице Удружења жена „Новосељанке – Boboacele“ које су дошле из Панчева, односно из Банатског Новог села.

Манифестацију је подржала општина Алибунар, Центар за културу из Алибунара, Национални савет румунске националне мањине у Србији, а богат културно-уметнички програм извели су ученици месне основне школе.

Ф. Косо

ЈУБИЛАРНИ НАЦИОНАЛНИ САБОР „ЗЛАТНЕ РУКЕ“ У СОКОБАЊИ

Прво место за клуб „Черевски“

После само две године од освајања највишег признања за припрему старих јела из Србије, познати Етно уметнички клуб „Черевски“ из Баљевца на Ибру ове године поновио је ранији успех. На 40. Националном сабору „Златне руке“, који се одржава у Сокобањи, ово удружење је проглашено за најбоље у категорији „Припрема старих јела из Србије“. За разлику од претходне победе, када је на овој престижној манифестацији традиционалног српског стваралаштва ЕУК „Черевски“ освојио прво место са поставком „Совра старе Студенице“, на овогодишњем такмичењу удружењу из Баљевца на Ибру победу је донела управо „Совра баљевачке области“. Како наводи заменица председника овог удружења, Зорица Јаснић, и једна и друга совра, са по 15 старих, најранијих јела из наведених области настале су из дугогодишњег истраживачког

рада председника Етно уметничког клуба „Черевски“.

– Следеће године биће две деценије постојања и рада нашег удружења, веома мукотрпног али успешног рада. Ми смо удружење младости и искуства, од предшколаца до пензионера. Подједнако смо успешни са Плесним студијом и Школом фолклора, али се поносимо и нашим пензионерима и пензионеркама, који умеју да заиграју и запевају и да прискоче и помогну на припреми старинских јела која се уз стручан надзор припремају у нашој радионици за гастро културу – наводи заменица председника овог успешног и свестраног удружења из Баљевца на Ибру.

Успешност у раду Етно уметничког клуба „Черевски“ потврђује и податак да је културно-туристичка манифестација „Ибарски сусрети, Немањини дани“, која се ове

године 10. септембра одржава у Баљевцу на Ибру, четрнаесту годину у континуитету, уврштена у календар манифестација Туристичке организације Србије.

Миле Јаснић

КОЦКИЦА ЗА ЗДРАВИЈИ И СРЕЋНИЈИ ЖИВОТ

Више од слатког искушења

Чоколада – божанска креација која векови-ма осваја срца и непца људи широм планете. Њен неодољиви укус не познаје границе и превазилази културне и временске баријере, чинећи је једним од највољенијих и најцењенијих слаткиша на свету. Како је Џон Кју Тулијус шаљиво рекао: „Девет од десет особа воли чоколаду. Десета особа увек лаже.“

Прича о чоколади почиње пре скоро 4.000 година у Мезоамерици, где су древне цивилизације прве почеле да користе какао. У мајанској култури чоколадни напитака од зрна какао, воде и зачина био је важан део не само свакодневног живота, већ је коришћен и у разним обредима и церемонијама. Занимљиво је да, упркос значају који је имала, чоколада није била резервисана само за моћне и богате већ је била доступна свима. Астеци су, с друге стране, обожава-

ње чоколаде подигли на виши ниво верујући да су им какао подарили богови. Као и Маје, и они су пили чоколадни напитака – „xocolatl“ („горка вода“, од ког верује се потиче назив чоколада), али је он био резервисан само за више класе друштва. Колико су Астеци ценили какао сведочи и податак да су га користили као монету и сматрали вреднијим од злата. Различита су мишљења о томе како и када је чоколада стигла у Европу а преовлађује верзија да је шпански конквистадор Ернан Кортес пробао чоколаду код Астека и почетком 16. века донео какао у Шпанију.

Чоколада брзо постаје омиљена послатица на шпанском двору, чоколадна манија се временом ширила на остатак Европе а 1847. године Џозеф Фрај из Енглеске је направио прву чоколадну таблу.

Гледано кроз историју чоколада је играла важну улогу у разним културама и друштвима. У Европи су у 17. и 18. веку отворене „куће чоколаде“ у којима су се аристократе и интелектуалци уз чоколадни напитака дружили и размењивали идеје. У неким примитивнијим културама чоколада је и данас незамењив део духовних и религиозних ритуала. Интересан-

ла (LDL). Поменути флавоноиди подстичу и рад мозга – повећавају проток крви у мозгу, побољшавају памћење, пажњу и когнитивне функције. Како бољи проток крви значи да до мозга стиже више хранљивих састојака и кисеоника, смањује се ризик од деменције и Алцхајмерове болести.

Опште позната тврдња да нас чоколада чини срећним, засно-

одржавање здравља костију и мишића.

У последње време све се више говори и о „тамној“ страни чоколаде – зависности коју изазива. Љубав према чоколади је код неких људи толика да не могу да јој се одупру, а кривац за то је њен сложен хемијски састав. Зрно какао садржи више од 600 природних компоненти, од којих неке директно

Шондина чоколада

Прва чоколада се у Србији појавила 1897. године и то у продавници Косте Шонде на Дорћолу, на углу улице Цара Уроша и Солунске. Чоколада са млеком „Олга“ била је слатко задовољство за које је данас мало ко чуо, па ипак сећања на њу остала су укореењена у причама многих који су је описивали као најбољу и најукуснију чоколаду.

на је и повезаност чоколаде са љубављу и романтиком, која потиче још из древних времена када су Маје и Астеци веровали у њена афродизијачка својства. Чоколада је и данас омиљени поклон за годишњице и празнике којим хоћемо да покажемо наклоност или љубав према некој особи.

Када размишљамо о здрављу и здравој исхрани, углавном мислимо да је чоколада намирница које треба да се клонимо. Ипак, све је више студија које показују да умерено конзумирање чоколаде, пре свега црне, нуди читав низ позитивних утицаја на здравље. Чоколада садржи флавоноиде који доприносе смањењу крвног притиска и побољшавају проток крви, чиме се смањује ризик од шлога и стварања крвних угрушака. Захваљујући какао путеру, црна чоколада подиже добар холестерол (HDL), док истовремено смањује ниво лошег холестеро-

вана је на чињеници да чоколада „производи“ серотонин, популарно назван „хормоном среће“, који се природно производи у организму и подиже расположење и осећај задовољства. Она такође изазива ослобађање ендорфина, хормона „доброг расположења“ који помаже смањењу стреса, анксиозности и симптома депресије. За сениоре који пролазе кроз емотивне изазове уживање у коцкици чоколаде може бити једноставан и ефективан начин да се орасположе и осећају боље.

Поред антиоксиданса који-ма је веома богата, а који помажу организму да се бори од оксидативног стреса који доводи временом до разних хроничних болести, и штите организам од штетног утицаја слободних радикала, црна чоколада је богата и минералима као што су гвожђе, магнезијум и бакар, значајни за

утичу на расположење и емоције. Једна од тих супстанци је и фенилтиламин, познатији као „молекул љубави“, који подстиче осећања среће и задовољства. Чоколада садржи и мале количине кофеина и теобромина који изазивају осећај будности и благе еуфорије. Мада зависност од чоколаде звучи бенигно и није званично призната као болест зависности, она може врло озбиљно нарушити физичко и психичко здравље особе. Прекомерна тежина, проблеми са зубима, несаница, осећај кривице и срама, лоше самопоуздање су само неке од последица које она може развити.

Када се узме у обзир значај чоколаде, оправдано је да она има и свој дан. Светски дан чоколаде обележава се 7. јула и пружа прилику свим чокохоличарима да одају почаст овој обожаваној послатици.

Драгана Лукић Лазовић

Феномен Плаве зоне

Оно што је пре двадесетак година почело као експедиција Националне географије (National Geographic) коју је предводио Ден Бјутнер, да трагом виталних стогодишњака на Сардинији открије тајне дуговечности, еволуирало је у откриће пет географских области, пет јединствених заједница широм света у којима људи уобичајено живе дуже од 100 година, са нижим стопама хроничних болести. Од тада ова места названа Плаве зоне дуговечности представљају антрополошки концепт који описује карактеристике и окружење најздравијих и најдуговечнијих људи на свету.

Привилегију да живе у Плавој зони, како се показало, поред Ољастре на Сардинији која је дом најдуговечнијих мушкараца на свету, имају и становници Икарије, малог грчког острва у Егејском мору, полуострва Никоја у Костарики, села Огими на Окинави где живе најстарије жене и заједница адвентиста у Лома Линди у брдима Калифорније.

Мада се донекле разликују око процената, научници су неподељено сагласни да на потенцијалну дуговечност генетика утиче само са 20-25 одсто. Највећу улогу у одређивању дужине нашег животног века има утицај средине, укључујући исхрану, и начин живота који смо одабрали, и то је најкрупнија заједничка карактеристика међу Плавим зонама. Иако живе удаљени географски и културолошки, у другачијим климатским условима, ови људи ипак имају много заједничког: активан животни стил – редовни физички послови кроз свакодневне активности; неупитно здраву исхрану и можда најважније – живе у блиско повезаним заједницама које негују друштвене везе и пружају осећај припадности и сврхе.

Ден Бјутнер и његов тим научника, демографа и антрополога истраживали су праксе људи

Федерација клубова старијих грађана Огимија на Окинави 1993. прогласила је своје село најдуговечнијим у Јапану

Плаве зоне који су, рекло би се, одавно декодирали тајну здравог и срећног живота. Резултат истраживања је откриће да људи у свим овим областима деле девет специфичних животних особина које доприносе њиховој дуговечности и које су дефинисане у заједничке именице познате као Моћ 9.

Прва заједничка „моћ“ ових заједница јесте да живе у окружењу које их стално тера да се крећу, раде у пољу и башти, шетају, возе бицикл. Кретање је природан део њиховог дана. Друга моћ је изразит осећај сврхе, а свест о сопственом осећању сврхе, тврде научници, вреди и до седам додатних година живота. Трећа – они се на свим посебан начин носе са стресом: свака од ових заједница има одређену рутину ослобађања од стреса. На Окинави медитирају и вежбају таи чи, адвентисти се моле, Икаријанци обавезно одмарају преко дана. Они иначе имају 20 одсто мање карцинома, упола мању стопу срчаних болести и скоро да нема забележене деменције.

Четврта способност коју деле дуговечне заједнице је уобичајена умереност у јелу – никада не једу да буду сасвим сити. Разлика између тога да нисте

гладни и осећаја ситости чини разлику у здрављу и у килограмима. Становници Плавих зона по правилу свој најмањи оброк једу касно поподне или рано увече, а затим ништа више до ујутру.

И пета моћ је везана за исхрану – она је углавном биљна (и до 98 одсто) и богата, у зависности од поднебља, маслиновим уљем, махунаркама и житарицама. Месо је углавном резервисано за недеље и посебне прилике, једе се у просеку само пет пута месечно. Алкохол, претежно вино, пије се такође умерено и то је још једно преимућство ових посебних друштвених група.

Следеће две животне вештине које деле односе се на чврсту припадност заједници поштујући принцип да су људски ресурси најважнији, и на стављање породице на прво место – јаке породичне везе су камен темељац популација свих Плавих зона.

Девета моћ ових заједница дефинисана је као – племе. Односно, људи са најдужим животом на свету бирали су или су рођени у друштвеним круговима који су подржавали здраво понашање. Многа истраживања су показала да

су пушење, гојазност, срећа, па чак и усамљеност заразни. Стога снажне везе у заједници помажу да се обликује оно што је добро и корисно. У том смислу је најспецифичнија Окинава на којој постоје „моаис“ – групе од пет пријатеља који су доживотно посвећени једни другима пружајући и финансијску и емоционалну подршку. Најсликовитији је пример пет пријатељица вршњакиња чије другарство траје већ 97 година. Сада имају 102 и даље се састају сваки дан да попију чашицу сакеа.

На основу ових истраживања и сазнања, Ден Бјутнер и његов тим, у сарадњи са Универзитетом Минесота, креирали су Компас виталности, који је Волстрит журнал прогласио најбољим онлајн алатом за пензију и дуговечност. Компас је, поред мноштва корисних савета, и подсетник да живот није могуће преправљати преко ноћи.

Лепота Плавих зона није једна или две велике ствари, већ скупина малих које се сабирају. Утолико је лакше почети и са малим променама себе. Можда тако што ћемо укључити само неки од ових принципа и бити реални у погледу онога што је оствариво.

М. Јовановић

ЕКСКАУРЗИЈА ЛОЗНИЧКИХ ПЕНЗИОНЕРА

Зелена нијанса Дрине

Градско удружење пензионера Лознице је крајем јуна организовало једнодневну екскурзију у Бајину Башту. На путу ка крајњем одредишту пензионери су успут посетили и неколико занимљивих места. Први предах је био у Љубовији где их је дочекао председник тамошњих пензионера Драган Миљановић – Гута.

Следеће задржавање било је код средњовековног манастира Рача, прелепог здања окружено шумом и пуног духовности и историје, које је подигао краљ Драгутин у 13. веку. После духовног окрепљења путовање је настављено ка Бајиној Башти где је Лозничане дочекао Недељко Ракић, председник бајинобаштанског удружења пензионера, који је гостима открио невероватну лепоту најкраће реке Врело. Од изворишта до ушћа у Дрину тече свега 365 метара. Због очигледне подударности са бројем

Задовољни Лозничани планирају следеће путовање

дана у години народ је још зове и Година. Скоро сви учесници екскурзије су искористили прилику да се фотографишу са слаповима у позадини.

На језеру Перућац лозничке пензионере чекао је катамаран „Гризли“. То је изазвало коментаре да би броду више одговарао назив Мрки медвед, ако баш треба да носи име по медведи. У сваком случају, Гризли се показао као сигуран брод, а капетан брода и особље професионално и љубазно.

Површина језера била је као огледало али по тој површини пловиле су и пластичне флаше, бурад и други предмети које су људи одбацили. Тај детаљ ипак није умањио лепоту природе јер је она, како кажу, јача од сваке људске небриге. Осим неба, све остало је било зелено: шуме, брда и планине, као и Дрина са посебном нијансом зелене боје.

Још под утиском пловидбе језером, 48 расположених пензионера стигло је у ресторан

„Милошев конак“ где су их чекале колеге из Бајине Баште. Очекивано – дружење, музика, плес и наравно коло. Било је уживање гледати како временске жене и мушкарци играју. Као да су подмлађени, да ли од лековитог ваздуха са Врела, да ли од пловидбе или мириса Дрине и околних шума, или једноставно од пријатне атмосфере која их је пратила на овом путовању.

На растанку су пожелели једни другима здравље и жељу да се опет неком приликом друже. Пензионери из Лознице истичу да треба поменути и возача аутобуса Дејана који је сигурном возњом допринео да се у путу осећају пријатно и безбедно.

На крају једнодневне екскурзије сви учесници су били јединствени у оцени да је то био дан за памћење, а утисака је било бар за три дана, и сви су изразили жељу да Удружење пензионера што пре организује ново занимљиво путовање.

Сава Бабић

СЕДМА РЕГИОНАЛНА ОЛИМПИЈАДА ТРЕЋЕГ ДОБА У ВЕЛИКОЈ ПЛАНИ

Паланчани укупни победници

Удружење пензионера општине Велика Плана било је домаћин Олимпијаде спорта, здравља и културе трећег доба Подунавског округа, која је одржана 18. јула ове године. На такмичењу је учествовало шест екипа, по две из Смедерева (екипе „Ђурађ“ и „Јерина“), Смедеревске Паланке (Паланка 1 и Паланка 2) и Велике Плане (Плана 1 и Плана 2), са укупно 30 такмичара.

Најстарији су се надметали у пикаду, кошарци и фудбалу, шаху и брзом ходању, али у дворани Туристичко-спортског центра у Великој Плани није било много навијача пошто је температура тога дана достигла 38 степени. Пре почетка такмичења сви учесници су прошли у дефилеу а уз химну је заставу Олимпијаде подигао најстарији учесник манифестације, деве-

десет једногодишњи Недељко Симић. Председник паланчке пензионерске организације, Миодраг Милосављевић, поздравио је госте и учеснике и говорио о значају Олимпијаде и о томе да млади треба да се угледају на старије, а све у духу спорта, здравља и културе.

Председница Покрета трећег доба Србије, Драгана Калиновић, истакла је да је ова манифестација Покрета од изузетног значаја за старије особе, те да ће се у октобру у Врњачкој Бањи такмичити екипе које постигну најбољи успех у Подунавском округу. Учеснике је, у име Савеза пензионера Србије, поздравио и пожелио им успех на такмичењу и Момчило Вуксановић Момча Брада.

Регионалној Олимпијади у Великој Плани присуствовали су и Марко Шућур, заменик пред-

Укупни победник екипа Паланка 1 Општинске организације пензионера из Смедеревске Паланке

седника општине, са сарадницима, Милован Грбић, председник Градске организације пензионера Смедерева, председник Општинске организације пензионера Смедеревске Паланке, Слободан Пантић, директор Туристичко-спортског центра Горан Марјановић и други.

Прво место и право учешћа на Републичкој олимпијади трећег доба у Врњачкој Бањи освојила је екипа Паланка 1 Општин-

ске организације пензионера из Смедеревске Паланке, а осим њих на Олимпијади ће се такмичити и мешовита екипа из Смедерева и Велике Плане.

На крају надметања подељене су захвалнице и медеље учесницима, а застава Олимпијаде трећег доба предата је Градском удружењу пензионера Смедерева, које ће следеће године бити домаћин ове манифестације. **М. Милосављевић**

Дан такмичења и дружења

Такмичили се али и уживали: надметања су била напета и занимљива

Општинска организација инвалида рада у Кладову крајем прошлог месеца била је домаћин спортских игара Борског округа. У три дисциплине: риболов, шах и пикадо, надметали су се пензионери из Бора, Мајданпека, Неготина и Кладова.

Учеснике такмичења поздравио је председник ООИР Кладово, Зоран Букатаревић, који им је пожелео пуно успеха и спортске среће у дисциплинама у којима се надмећу. Одзив за учешће по бројности био је виши од очекиваног: такмичара, судија и вођа екипа, као и

чланова руководства пензионерских организација четири града било је више од сто шездесет.

У риболову највише улова имали су домаћини из Кладова. Друго место освојиле су њихове колеге из Бора, а трећи су били Неготинци.

Пикадо је популарна игра настала у Енглеској 1896. године и одомаћила се у целом свету, а у њој су на такмичењу доминирале даме трећег доба из Кладова, које су биле најбоље екипно. Аутор ових редова имао је прилике да их види како су данима гађајући у мету врши-

ле припреме за ове игре као да се спремају за светску олимпијаду, а не регионално тамичење. Друго место избориле су даме из Бора, треће је припало екипи из Мајданпека.

Код шахиста конкуренција је била веома јака. Златни „момци“ из златног рударског Мајданпека највештије и најбоље повлачили су потезе ове древне игре. Друга је била екипа из Неготина, док су трећу позицију изборили Борани.

Зоран Букатаревић, председник, и Негица Торлаковић, председница Секције жена ООИР Кладово, на крају спорт-

ске манифестације доделили су дипломе и захвалнице најуспешнијим такмичарима. А учесници, судије и челни људи удружења пензионера из Бора, Мајданпека, Неготина и Кладова наставили су дружење до касних вечерњих сати. У разматрањима након такмичења сви су, заједно са навијачима, анализирали учињено и пропуштено, разуме се уз добар залагај и капљицу и уз неизбежну музику за сва чију душу. Треће доба не зна за умор и под ресторана одзвањао је од њихових хитрих ногу док су играли српска и влашка кола.

Урош Бановић

ПИРОТ

Нови председник Удружења

На изборној седници Скупштине Удружења пензионера града Пирота, одржаној 26. јуна ове године, једногласно је за председника Удружења изабран Растислав Митић, дипломирани економиста, рођен 1949. године у селу Велики Суводол, општина Пирот. Том приликом изабрани су и нови чланови Извршног савета Удружења и Скупштине. Досадашњи председник Ђорђе Митић, који је успешно осам година водио ову пензионерску организацију, дао је оставку из личних разлога.

Седници Скупштине присуствовао је проф. др Андрија Савић, председник Савеза пензионера Србије, који је том приликом

досадашњем председнику Ђорђу Митићу уручио плакету за успешну сарадњу (на слици), као и председници удружења пензионера Ниша, Прокупља, Лесковца, Димитровграда, Бабушнице и Беле Паланке.

Удружење пензионера града Пирота постоји од 1944. године и броји 3300 чланова, што га чини најстаријим и најбројнијим удружењем у Пироту.

За све своје чланове обезбеђује бесплатне хуманитарне пакете са животним намирницама, дрва за огрев са роком отплате на десет месечних рата без камате, даје бескаматне позајмице са роком отплате у пет месечних рата, води чланове на бесплатна путовања по Србији.

У Удружењу кажу да ће се убудуће потрудити да у оквиру својих активности оформе секције које ће побољшати културно забавни живот чланова.

Н. П.

БОСИЛЕГРАД

Братски сусрет на граници

У малом селу Извор, у Пчињском округу, 1. јула ове године одржан је традиционални Међународни сабор „Славче“, којем је присуствовало више од десет хиљада људи из Босилеграда и бугарске општине Трекљано.

Домаћин 34. братског сусрета на српско-бугарској граници била је општина Босилеград. Новинар Вене Велинов рекао је да ће нови прекогранични сабор и окупљање комшија, рођака и пријатеља допринети успостављању братских односа и између пензионерских организација Босилеграда и Ћустендила, у чијем је саставу општина Трекљано.

В. П.

БУДИСАВА

Пензионери у акцији

Будисавски пензионери искористили су тренутак стабилног и лепог времена и сад већ традиционално кренули масовно да уређују парк испред своје куће, реконструисаног Дома пензионера у Будисави. Ова акција, рекосмо, прелази у традицију јер су и прошле јесени вредни пензионери чистили опало лишће са травњака у парку и око Дома пензионера.

Пензионери су задовољни својим радом и са поносом истичу да им парк и центар села изгледају прелепо. Месна организација пензионера Будисаве је иначе члан Удружења пензионера града Новог Сада. Председник МО Радован Ђендић је захвалио својим колегицама и колегама на масовном одзиву и учешћу и успешно обављеном послу, и позвао их све да наставе дружење у свом Дому.

Тамо су пензионери, а они то најбоље знају, организовали пригодно послужење и наставили уз причу и понеку песму да евоцирају успомене на своје младалачке дане.

М. Ж.

БЕЛА ПАЛАНКА

Признање за Удружење

Поводом 5. јула, Дана општине Бела Паланка, Удружење пензионера „Курило“ из овог места добило је лепо признање – захвалницу локалне самоуправе. Како је у образложењу наведено, признање се додељује „за допринос стварању здравог, достојанственог и продуктивног живота људи трећег доба и њиховом повезивању и укључивању у рад локалне заједнице; за побољшање статуса пензионера и унапређење живота старијих људи који учествују у развоју општине Бела Паланка“.

М. С.

БАБУШНИЦА

У септембру у Македонији

Удружење пензионера општине Бабушница прошлог месеца је организовало лепу дводневну екскурзију Источном Србијом, до Кладова и манастира Тумане. Пензионери су видели много лепоте и симболике, историјска наслеђа и разне знаменитости.

Првог дана посетили су Бегов конак у Зајечару, Ромулијану, Рајачке пимнице, Фетислам у Кладову, ХЕ Ђердап, Лепенски вир и Голубачку тврђаву. Другог дана су обишли испосницу Св. Зосима Туманског и манастир Тумане где су мошти св. Нектарија Егинског.

Пензионери овог удружења од 15. до 17. септембра планирају да посете Македонију и обиђу на Охриду Свети Наум, Канео, Стари град, Биљанине изворе, Стругу, манастир Јован Бигорски, затим Маврово и Скопље. Почетак октобра је предвиђен за учешће на 16. Олимпијади спорта, здравља и културе трећег доба у Врњачкој Бањи где ће са екипом УПО Димитровград представљати Пиротски округ.

Д. Г.

ШАБАЦ

Заједно и до успеха

У оквиру догађаја који је организовао Спортски савез особа са инвалидитетом у Шапцу промовисана је спортска дисциплина баскина. Учесници/це из овог града у категорији особа са инвалидитетом први пут су се надметали на Еврокупу у Италији и заузели треће место.

На платоу шабачког градског трга промовисали су игру и добили заслужене аплаузе представника града и пријатеља Савеза. Захвалнице за допринос у развоју и унапређењу спорта особа са инвалидитетом додељене су свим хуманитарним организацијама и хуманим појединцима који су помогли припреме и одлазак у Италију. У име Градске организације инвалида рада и инвалидских пензионера Захвалницу је примила председница организације Мирослава Савковић која је у обраћању истакла задовољство али и обавезу да се и даље у оквиру могућности финансијски или на други начин подржавају млади спортисти, њихов ентузијазам и потврда да смо сви једнаки, имамо иста права и право на успех. До неке следеће медаље.

М. С.

СВРЉИГ

Место за уживање

Тераса испред просторија Удружења пензионера Сврљиг је лепа и пространа и представља право место за одмор најстаријих суграђана. Поред засађеног цвећа, до ње допире и свежина из оближњег парка. Вредне пензионерке негују цвеће и труде се да све буде у најбољем реду, каже Љиљана Ранђеловић, чланица Извршног одбора Удружења.

Пензионери се у свом Клубу окупљају понедељком и четвртком, обележавају се рођендани и други лепо догађаји и увек се прошета терасом која је прави драгуљ. **С. Ђ.**

ЛЕБАНЕ

Повећано интересовање за учлањење

Удружење пензионера општине Лебане броји нешто више од хиљаду и по активних чланова а током ове године нагло је повећан број учлањених.

Томе је по свему судећи допринео успех Лебанчана на овогодишњој регионалној Мини олимпијади старијих у Лесковцу, али и квалитетан рад управљачког тима на челу са Милицом Бранковић (на слици), која већ други мандат заредом успешно води ово удружење.

Води се стална брига о здравственим и економским условима у којима живе чланови, посебно они са најнижим примањима. Сваке године већина чланова са најнижим пензијама добија новчане ваучере, односно пакете са основним намирницама и средствима за хигијену.

– У време пандемије успели смо, захваљујући помоћи општине Лебане, да адаптирамо наше просторије, уредимо ентеријер и мокри чвор, тако да су услови за боравак и рад у Удружењу много бољи него раније. У ту сврху из општинског буџета издвојено је око 400 хиљада динара које смо паметно искористили за уређење простора и измирење ранијих обавеза – рекла је Милица Бранковић. **Т. С.**

ВРАЊЕ

„Ђеренка“ на врелу Грзе

Дуго ће чланови врањског Удружења пензионера „Ђеренка“ памтити једнодневну екскурзију по параћинском крају, током које су посетили средњовековни манастир Лешје и атрактивно излетиште врела Грзе.

Према речима председника „Ђеренке“ Томислава Стојановића, 43 пензионера овог удружења 24. јуна посетила су и лечилиште у Нишкој бањи.

– Незаборавна је била посета манастиру Пресвете Богородице у Лешју код Параћина, веома важном духовном центру Србије у другој половини 14. и првој половини 15. века. Сазнали смо да се у ризници метоха српске православне светиње Хиландар чувају честице крста на коме је разапет Исус Христ. Задужбина жупана Вукосава, властелина на двору Немањића, припада Епархији крушевачкој – нагласио је Стојановић.

Пензионере из вароши књижевника Борисава Станковића одушевило је излетиште врела реке Грзе, препознатљиво по изузетној нетакнутој природи, чистом ваздуху, разноврсном биљном и животињском свету, као и спектру најлепших нијанси плаве и зелене боје Доњег и Горњег језера излетишта Грза.

Секретар Славка Крстић истиче да ће градско Удружење пензионера „Ђеренка“, које окупља 472 члана, ове године организовати седам екскурзија широм Србије. Чланови „Ђеренке“ су од почетка године већ посетили манастир Студеница код Краљева, Тополу и Опленач, као и знаменитости општине Параћин. **В. П.**

ВРАЊЕ

Огревна дрва на рате

У Удружењу пензионера града Врања завршен је упис чланова заинтересованих за набавку огревног дрвета. Председник градске пензионерске организације Стојче Павловић рекао је да ће по повољним условима укупно 550 кубика буковог дрвета добити 60 уписаних чланова.

Кубик буковине припаднике трећег доба у Врању кошта 65 евра или 7.600 динара. Олакшање за пензионере је што ће дуг за огревно дрво платити у 12 месечних рата које ће им се одбијати од пензије.

Буковину за предстојећу зиму испоручиће једно пољопривредно газдинство из Врања и радња за сечу дрва, превоз и трговину из Горње Љубате код Босилеграда пошто су понудили најповољније услове набавке огревног дрвета.

Чланови Удружења нису изразили интересовање да своје домове греју угљем и пелетом. **В. П.**

ФЕСТИВАЛ „ЛИЛА ЛО“ У ЛОЗНИЦИ

Петровданске ватре

У нашем народу постоји много обичаја и веровало се да сваки има своју сврху. Неки су се одржали до дан данас, а један од таквих је прављење и паљење лила пред празник Петровдан. Култ паљења ватре постоји код свих словенских народа од давнина, а паљење лила је весео народни обичај, сматра се старији од хришћанства, који симболизује сагоревање овоземаљских и свих других грехова како у срцу тако и у души.

„Лилање“ је карактеристично за Западну Србију, Подриње, Републику Српску, где су се људи бавили сточарством па су паљењем оваквих ватри терали „демонске силе“ и штитили људе, стоку и усеве. Сам назив је проистекао из лила, које кад се запале подсећају на бакље, а праве се од коре, танког површинског слоја младог дрвета дивље трешње који у себи има смолу.

На сам догађај, 11. јула увече, с првим мраком пале се велике ватре а у њима и лиле. То је некада био колективан чин у коме је учествовало цело село, лиле су се палиле на раскршћима или узвишењима па је цела околина бивала осветљена до сви-

тања. Око ватре су се окупљали и млади и стари, сви заједно славећи и играјући око пламена. Врло често би овај обичај добијао карактер такмичења а победником је сматран онај чија би ватра најдуже горела. У неким местима су се организовале трке с лилама или прескакање пламена. Домаћини код којих лилари сврате даривали би им дарове и веровало се да ће у тој кући читаве године бити напредак.

У данашње време овај ритуал је пре свега забавног карактера, али је и даље популаран међу младима и децом. Најмасовније паљење лила одржава се у порти цркве Покрова пресвете Богородице у Лозници. Традиција овог окупљања је прерасла у сада већ чувени фестивал „Лила ло“ који је постао бренд града. Манифестација траје неколико дана и прати је богат културно уметнички програм. Као специфична приредба која чува традицију, уврштена је на листу културне нематеријалне баштине Србије.

Идеја за фестивал је настала у жељи да зближи традиционално и модерно и да традицију сачува за генерације које долазе. Тема фестивала ове године је била Светло лиле, а поред Лознице програм је одржан и у Бањи Ковиљачи и Тршићу. У оквиру фестивалских дана публика је уживала у врхунским концертима, перформансима, уличним представама, изложбама, наступима културно-уметничких друштава, етно базарима, имала је прилику да заигра у колу за дукат и наравно да учествује у лилању.

Љупка Адамовић

ОДРЖАН ТРАДИЦИОНАЛНИ ЛЕСКОВАЧКИ КАРНЕВАЛ

Одушевљење и по која суза публике

Лесковачки, 17. по реду, традиционални карневал „спустио је завесу“ и угасио светла на Централном градском тргу у раним јутарњим сатима у недељу, 9. јула, уручењем награда победницима и велелепним ватрометом.

Према сопственом признању, међународни жири је са великом муком прогласио победнике јер су, како су истакли, сви били одлични а програм изванредан. Уручење награда је уследило након сјајних наступа у великом дефилеу улицама Лесковца, уз дугачке аплаузе и реаговање бројне публике.

Жири је ипак једногласно одлучио да је најбоља група карневалиста из града домаћина која је извела програм под називом „Као птица на жици“, изванредан наставак виђене етно приче лепих Лесковчанки „Чудесна шума“.

Најбољу кореографију имала је карневалска група „Candy

world“ из Струмице у Северној Македонији, а најлепшу маску приказали су ученици Машинске школе „Радоје Дакић“ из београдске општине Раковица.

На сцени лесковачког трга наступили су са веома занимљивим кореографијама карневалисти из осам држава: Турске, БиХ – Република Српска, Бугарске и Северне Македоније, Словеније и Црне Горе, из далеке али плесом блиске Индонезије, као и из више градова у Србији. Посебну

симпатију публике освојила је нумера „Хавана у Врање“, занимљив приступ соцреализму, као и шабачка „Мала забава Великог Гетсбија“. Бриљирале су и увек лепе и насмејане Новосађанке са својим Самба плесом.

Кореографија „Сага о нама“ са етно елементима лесковачких Рома, коју је извела домаћа плесна група „Step by Step“, измамила је и сузе одушевљења једног дела публике, а валику пажњу гледалаца и бројних новина-

ра из Србије и земаља учесница привукло је и стилизовано Лесковачко коло у изведби КУД „Леминд“.

Пре ових дешавања, у лесковачкој Градској кући приређени су приједи за руководиоце и учеснике 17. карневала. Захвалнице, медаље и поклоне учесницима су уручили Небојша Коцић, директор лесковачке Туристичке организације, др Александар Пејчић, члан Градског већа града задужен за спорт и културу, и Милош Ћирић, начелник Јабланичког управног округа.

Пре непуна два месеца Лесковац је такође био домаћин 43. Светске конференције карневалских градова и тим поводом на тргу је откривена бронзана плоча захвалности.

Томислав Стевановић

Неисплаћена пензија након смрти корисника

? С. З., Велика Плана: После очеве смрти остала је једна неподигнута пензија. Половину је подигао брат као наследник, а другу половину ја нисам подигла пошто не живим у истом граду (отац је живео у Неготину). Пре два месеца поднела сам надлежној филијали Фонда ПИО потребне папире и број рачуна у банци да би ми уплатили преостали износ. Како то ни до данас није учињено, интересује ме шта је разлог и коме да се обратим.

Одговор: Неисплаћене пензије након смрти корисника се исплаћују законским наследницима који су одређени оставинским решењем. Да би се исплата реализовала, неопходно је да у оставинском решењу

таксативно буду наведена лица наследници, као и износи који им припадају.

За информацију у вези са исплатом обратите се Одељењу за финансијске послове надлежне филијале.

Допунски рад и пријава на осигурање

? Б. П., Сента: Већ пет година имам стални посао на коме сам пријављен али сам од прошлог месеца почео да радим на још једном месту па тај мој послодавац није сигуран да ли и он треба да ме пријави.

Одговор: Запослени који ради са пуним радним временом код једног послодавца може да закључи уговор о допунском раду са другим послодавцем и то највише до једне трећине радног времена. С обзиром да

је у овом случају запослени већ обавезно осигуран, тј. пријављен на осигурање код једног послодавца, за њега се не подноси пријава на осигурање по основу обављања послова по уговору о допунском раду.

Пуномоћје оверено код нотара

? Б. С., Пријеполје: Болесна сам и све теже се крећем, па бих да овластим кћерку да у моје име подиже пензију. Шта треба да урадим?

Одговор: Корисник пензије и новчане накнаде може да овласти пуномоћника да у његово име прима пензију и новчану накнаду. Пуномоћје мора бити оверено и важи до његовог опозива од стране корисника, или до дана смрти корисника.

Уколико корисник хоће да друго лице у његово име прима пензију и/или новчану накнаду, неопходно је да Фонду ПИО достави пуномоћје оверено код јавног бележника, односно нотара и доказ о пребивалишту пуномоћника.

Шта кад послодавац не одјави радника

? В. Д., Горњи Милановац: Пре годину дана сам радио осам месеци у једној фирми. Сад сам на другом месту добио стални посао и када је послодавац хтео да ме пријави, речено му је да нисам одјављен из старе фирме. Шта се дешава у том случају, коме да се обратим?

Одговор: Уколико послодавац не поднесе одјаву осигурања у прописаном року од три дана од престанка запослења, запослени може да поднесе захтев за утврђивање престанка својства осигураника надлежној филијали РФ ПИО до дату-

ма престанка рада код послодавца. Уз захтев треба доставити све писане доказе на основу којих се може утврдити датум престанка рада. По поднетом захтеву Филијала ће спровести поступак и донети одговарајуће решење.

ВИ ПИТАТЕ „ГЛАС ОСИГУРАНИКА“ ОДГОВАРА

! Више информација о свим питањима из области пензијског и инвалидског осигурања доступно је на сајту РФ ПИО www.pio.rs

Стаж није могуће докупити

? Милан Ч., Нови Сад: Рођен сам 1964. године и имам четиринаест година стажа. Тренутно нисам у радном односу. Да ли могу да докупим недостајући стаж до 15 година да бих остварио право на пензију? Колика је најнижа загарантована пензија?

Одговор: Према важећим прописима о пензијском и инвалидском осигурању, није могуће докупити стаж, односно није могуће једнократном уплатом доприноса надоместити стаж до услова за пензију.

Законом о пензијском и инвалидском осигурању, тачније одредбама члана 15, омогућено је да грађани сами уплаћују доприносе за пензијско и инвалидско осигурање. Све особе које су на овај начин укључене у осигурање, у периоду њего-

вог трајања остварују стаж осигурања који је изједначен са другим основама осигурања и урачунава се како за стицање услова за пензију, тако и за утврђивање месечног износа пензије. Доприноси по овом основу се уплаћују месечно на једну од 13 понуђених основица (детаљније: www.pio.rs).

Најнижи износ пензије за кориснике из категорије запослених и самосталних делатности за мај 2023. био је 20.631,53 динара.

Привремено решење

? С. Н., Крушевац: Пре месец дана сам испунила услов за старосну пензију и поднела захтев, али ми нису сви подаци комплетни. Да ли ћу добити макар привремено решење?

Одговор: Привремено решење се доноси ако су испуњени услови за остваривање права на пензију, али се на основу чињеница и података утврђених у матичној евиденцији не може одлучити о коначном износу пензије. Уколико је то и код Вас случај, привременим решењем ће Вам бити одређен аконтативни износ пензије. Овај износ се усклађује на начин предвиђен за усклађивање пензија, а у решењу мора изричито бити наглашено из којих разлога није било могуће одредити коначан износ пензије.

Након утврђивања недостајућих чињеница и података, привремено решење ће Вам, по службеној дужности, бити замењено решењем којим се одређује коначан износ пензије, од

дана утврђивања права на пензију и уз обрачун исплаћених износа пензије. Ако у року од три године од дана правоснажности привременог решења не буду утврђене недостајуће чињенице и подаци, аконтативни износ пензије постаће коначан, о чему ће бити донето решење по службеној дужности.

Уколико се утврди да Вам је исплаћен мањи аконтативни износ пензије од коначног износа, Фонд ће Вам разлику износа исплатити у целости одједном.

Ако се утврди да Вам је исплаћен већи аконтативни износ пензије од коначног износа, Фонд ће донети решење о обавези повраћаја више исплаћеног износа.

СКАНДИНАВКА

АУТОР: РЕДАКЦИЈА	МЛАДИ ИЗДАНАК ГРАНЕ	ЧУВЕНА ПЕЋИНА У ШПАНИЈИ	ГЛАС ОСИГУРАНИКА	ТАНАК, ВИТАК (ПЕСН.)	ИМЕ ГЛУМИЦЕ АЂАНИ	ПРИПО- ВЕДАЧКИ (ЛАТ.)	ОСТРВО У ШКОТСКОЈ
СИМБОЛ ЛАНТАНА			ИМЕ ПЕВ. ТАРНЕР				
			ГРДИТИ, КОРИТИ				
УТВРЂЕНИ ДВОРАЦ У ШПАНИЈИ							
ПТИЦА КОЈА СЕ НЕ СЕЛИ							
НАРОДНА ИГРА У СЛАВЕНИЈИ							
ОСТАВА, ДЕПОЗИТ							МЕСТО И ЛЕЧИЛИШТЕ У СРБИЈИ
МОЧВАНО ЗЕМЉИШТЕ				ЛИСАЦ ОДМИЛА			
				ИМЕ ГЛУМ. ЈОВОВИЋ			
ГЛАС ОСИГУРАНИКА	ГРАД У ИТАЛИЈИ				ДОМАЋЕ ГОВЕЧЕ		
	ЈЕЛО ОД ХЛЕБА				ИТ. РЕЖИСЕР ВИТОРИО ДЕ		
АУТО-ОЗНАКА ПАНЧЕВА			ИМЕ ФИЗИЧ. ЊУТНА				
			НЕПОБИТ. ЧИЊЕНИЦА				
ОЗНАКА ОБИМА		МЕСТО У СРБИЈИ					
		ДРУГЕ, ОСТАЛЕ					
ДЕО ДУВАЧКОГ ИНСТРУМЕНТА						СИМБОЛ ЗА БОР	
						ГРАД У АУСТРАЛИЈИ	
СТАРИ СЛОВЕН				ГРАД У ИЗРАЕЛУ			
				МЕСТО ВАЂЕЊА СОЛИ			
СТАРЕШИНА (АРАП.)					1. И 17. СЛОВО		
					ОДРЖАВАТЕЉ РЕДА		
ОЗНАКА ЗА АЛТ		СКАНДИН. БОГИЊА УСУДА					
		БАЊА КОД БИХАЋА					
ГЛАС ОСИГУРАНИКА	ВРСТА ПТИЦЕ						ИЗНАД, ПОВРХ
	АМАТЕР. ШАХОВСКИ КЛУБ						
ИНИЦИЈАЛИ НАУЧНИКА АЈНШТАЈНА			ЛУКА У ЈЕМЕНУ				
			ЕМАНАЦИЈА (СКР.)				
КУЋИЦА ЗА ПСА							
ПРИЈАТЕЉ, КОЛЕГА (ФРАНЦ.)							

МАГИЧАН ЛИК

	1	2	3	4	5	6	
1							
2							
3							
4							
5							
6							

ВОДОРАВНО И УСПРАВНО:

1. Прибор за безбедно искакање из авиона,
2. Изабрати, 3. Искрен пријатељ прихваћен као брат, 4. Коначан рачун (мн.), 5. Градић у Републици Српској, 6. Тући батином.

СЛОВНИ РЕБУСИ

(7)

H→ **A****A****A****A**

(7,5)

$$C_S \frac{A}{J}$$

СТИХОВАНА УКРШТЕНИЦА

1					
2					
3					
4					
5					

1. Ово име у себи крије
ВЕЛИКУ РЕКУ Средње Азије.
2. ГРЧКА ово ПОЛУОСТРВО има,
из географије познато свима.
3. Зна се шта АЛАС ради,
из мора, језера и река рибу вади.
4. Ако нећеш сада,
урада то било када.
5. Леп ГРАД, улице уске
у јужном делу Турске.

Да ли сте знали ...

– да је 2023. јубиларна година за Дизни? Наиме, чувени студио за продукцију филмова ове године обележио је првих сто година постојања. Уз помоћ стрица Роберта и брата Роја, Волтер Елајас Дизни је 1923. године основао филмски студио који је најпре носио име Студио браће Дизни. Почетни капитал износио је само 40 долара а данас је Дизни једна од највећих медијских компанија.

– да је Паја Патак 9. јуна прославио свој 89. рођендан, а да ће најпопуларнији миш на свету, Мики Маус, 18. новембра напуни чак 95 година? Микијево прво појављивање било је 1928. године у првом звучном цртаном филму „Пароброд Вили“, а Пајино у епизоди серије „Silly Symphonies“. Занимљиво је да је Паја Патак настао у тренутку када је Микију опала популарност, као противтежа његовом темпераменту, тј. као лик који неће бити негативац али ће имати негативне особине. Мини Маус има исто година као и њен партнер Мики. Шилу, пса са особинама човека, публика је први пут упознала 1932. у филму „Микијева ревија“.

– да је Паја Патак у два наврата имао близак сусрет са Оскаром? Године 1958. био је један од водитеља на додели ове престижне филмске награде, а добио је Оскара за најбољи анимирани филм „Фирерово лице“, у којем је играо главни лик 1943. године. Од 2004. има и своју звезду на Стази славних.

– да су у историји дугој девет деценија само два човека позајмљивала глас Паји Патку? Прво је то, у периоду од 1934. до 1983. године радио Кларенс Неш. Он је урадио и неколико реклама а након смрти га је наследио Тони Анслеом који и данас даје глас чувеном патку. Слично је било и код нас где му је глас позајмљивао Мића Татић, а од 2006. то задовољство је имао глумац и водитељ Лако Николић.

– да је Паја Патак Дизнијев рекордер у још једној ствари – са 150 краткометражних и дугометражних цртаних филмова овај Дизнијев лик има највише појављивања у цртаним филмовима. Поред много специфичности које иду уз лењог патка баксуза је и та да никада не носи панталоне.

Лековите мисли

Лаж и истина често играју нерешено.

Предњачи. Иде испред руде!

Наука напредује, морал назадује!

Никако не воли успех – колега!

Незавршене обавезе су као бачен опушак цигаре. Могу да изазову незгоде.

Пријатеља ћеш стећи уз чашу вина, а изгубити уз литар!

Душан Старчевић

Мишљење

Неке моје књиге су преведене на стране језике, а неке су пребачене у подрум!

Одлична амбалажа. Све је обавијено велом тајне!

Збијање редова само проширује маргине!

Кад би сви мислили као ја погрешног мишљења не би било!

Крик савести. Сведи ти то на собну тишину!

Враћате се себи. А кога ћете тамо затећи?!

Радмило Мићковић

Одговор

Бумеранг

Још никог није излечио. Прославио се као патолог.

Компас нам је био оријентација, а данас евро.

Што је већа мутљавина, то је већи улов.

Одбацио је глупост, она му се вратила као бумеранг.

Нисам везан за децу. Деца су везана за моју пензију.

У афоризму више треба одузимати, а мање додавати речи.

Радомир Станојковић

Утеха

Кад је батина из раја изашла, онима тамо је свануло.

Кога истина води, он и преко трња мора прећи!

Кад снага издаје, све је више оног што би урадио.

Чувајте своју кућу од оних који воле рушевине.

Новац је утеха за пензионере а нада за младе.

Бранка Лазић

Разум и мисли

Ми јесмо разумни али као паметнији увек попуштамо.

Синула ми је мисао и онда је дошло до кратког споја.

Мисли које заносе занесу главу.

Претурам по даскама. Тражим одскокну.

Проширио сам своје мисли, али су ми се сузили погледи на свет.

Милица Јевтић